

LATVIJAS REPUBLIKAS VALSTS KONTROLE
Trešais revīzijas departaments

SKANSTES IELA 50, RĪGA, LV – 1013
tālr. 67017531, 67017503, fakss 67017673, e-pasts: trešais@lrvk.gov.lv

Jelgavas pilsētas
Domes priekšsēdētājam A.Rāviņam

Lielā ielā 11, Jelgavā,
LV – 3001

REVĪZIJAS ZIŅOJUMS

Rīgā

19.12.2014.

Nr.2.4.1-4-2/2014

Likumības revīzija
„Jelgavas pilsētas pašvaldības sniegtās sociālās palīdzības tiesiskums un efektivitāte”

Revīzijas juridiskais pamatojums

1. Pamatojoties uz Valsts kontroles likuma 2.pantu, Valsts kontroles Trešā revīzijas departamenta 17.03.2014. revīzijas uzdevumu Nr.2.4.1–4/2014 un 24.07.2014. revīzijas apakšuzdevumiem¹, ir veikta likumības revīzija par pašvaldību sniegtās sociālās palīdzības likumību un efektivitāti.
2. Revīziju veica vecākā valsts revidente Aiga Villa (revīzijas grupas vadītāja), valsts revidente – juriste Baiba Skara, valsts revidentes Jekaterina Liskeviča (revīzijas grupā līdz 12.09.2014.), Ineta Freidenfelde, Anda Grauduma, Loreta Boļševiča, Olga Buivide, kā arī informācijas sistēmu auditori Līga Nagle un Jānis Silinieks.

Revīzijas mērķis

3. Revīzijas mērķis bija gūt pārliecību:
 - 3.1. vai Labklājības ministrijas darbība, izstrādājot valsts politiku sociālās palīdzības jomā, organizējot un koordinējot tās īstenošanu, kā arī pārraugot normatīvo aktu piemērošanu, ir sistemātiska, saskaņota, pietiekama un mērķtiecīga;
 - 3.2. vai pašvaldību darbība, sniedzot sociālo palīdzību, ir tiesiska un efektīva.

Valsts kontroles revidentu atbildība

4. Valsts kontroles revidenti ir atbildīgi par revīzijas ziņojuma sniegšanu, kas pamatojas uz revīzijas laikā gūtiem atbilstošiem, pietiekamiem un ticamiem revīzijas pierādījumiem.

Jelgavas pilsētas pašvaldības atbildība

5. Jelgavas pilsētas pašvaldība ir atbildīga par normatīvo aktu ievērošanu un revidentiem sniegtās informācijas patiesumu.

Revīzijas apjoms

6. Revīzija ir veikta saskaņā ar Latvijas Republikā atzītiem starptautiskajiem revīzijas standartiem.
7. Revīzija ir plānota un veikta tā, lai iegūtu pietiekamu pārliecību:
 - 7.1. vai Labklājības ministrijas darbība, izstrādājot valsts politiku sociālās palīdzības jomā, organizējot un koordinējot tās īstenošanu, kā arī pārraugot normatīvo aktu piemērošanu, ir sistemātiska, saskaņota, pietiekama un mērķtiecīga;
 - 7.2. vai pašvaldību darbība, sniedzot sociālo palīdzību, ir tiesiska un efektīva.
8. Revīzija ir veikta par laiku no 01.01.2013. līdz 30.04.2014.
9. Revīzija ir veikta Labklājības ministrijā kā institūcijā, kas ir atbildīga par valsts politikas veidošanu un īstenošanu sociālās palīdzības jomā, kā arī 10 pašvaldībās, sagatavojot 11 revīzijas ziņojumus:
 - 9.1. Labklājības ministrijai;
 - 9.2. Daugavpils pilsētas pašvaldībai;
 - 9.3. Jelgavas pilsētas pašvaldībai;
 - 9.4. Kandavas novada pašvaldībai;
 - 9.5. Kuldīgas novada pašvaldībai;
 - 9.6. Liepājas pilsētas pašvaldībai;

¹ Valsts kontroles Trešā revīzijas departamenta 24.07.2014. Revīzijas apakšuzdevumi Nr.2.4.1-4-1/2014, Nr.2.4.1-4-2/2014, Nr.2.4.1-4-3/2014, Nr.2.4.1-4-4/2014, Nr.2.4.1-4-5/2014, Nr.2.4.1-4-6/2014, Nr.2.4.1-4-7/2014, Nr.2.4.1-4-8/2014, Nr.2.4.1-4-9/2014 un Nr.2.4.1-4-10/2014.

- 9.7. Ludzas novada pašvaldībai;
 - 9.8. Siguldas novada pašvaldībai;
 - 9.9. Rēzeknes novada pašvaldībai;
 - 9.10. Rēzeknes pilsētas pašvaldībai;
 - 9.11. Rundāles novada pašvaldībai.
10. Lai nodrošinātu revīzijas mērķu sasniegšanu, revīzijā Labklājības ministrijā un iepriekš minētajās 10 pašvaldībās ir veiktas šādas pārbaudes:
- 10.1. par valsts politikas veidošanu un īstenošanu sociālās palīdzības jomā;
 - 10.2. par pašvaldību īstenoto sociālās palīdzības politiku:
 - 10.2.1. noskaidrojot, vai pašvaldības, nosakot dažādus sociālās palīdzības veidus trūcīgām ģimenēm (personām), ir izvērtējušas arī Ministru kabineta noteikumos² paredzētās tiesības noteikt citu garantēto ienākumu līmeni vai piemaksu pie pabalsta garantētā minimālā ienākuma līmeņa nodrošināšanai (turpmāk – GMI pabalsts), tā samazinot administratīvo slogu sociālās palīdzības pabalstu piešķiršanai un administrēšanai, trūcīgām ģimenēm (personām) nepieciešamo atbalstu sniedzot viena pabalsta ietvaros;
 - 10.2.2. par pašvaldību izdoto saistošo noteikumu sociālās palīdzības jomā tiesiskumu, noskaidrojot, vai saistošajos noteikumos nav paredzēti prettiesiski ierobežojumi sociālās palīdzības sniegšanai un palīdzības sniegšanas process atbilst normatīvajiem aktiem;
 - 10.2.3. vai pašvaldību saistošajos noteikumos iekļautie sociālās palīdzības pabalsti atbilst sociālās palīdzības pamatprincipiem;
 - 10.2.4. par izmaksāto pabalstu uzskaiti, noskaidrojot, vai pabalstu uzskaitē tiek ievērota Ministru kabineta noteikumos³ paredzētā ekonomiskā klasifikācija;
 - 10.2.5. par trūcīgas/maznodrošinātas ģimenes (personas) statusa, par GMI pabalsta, dzīvokļa pabalsta un citu pabalstu piešķiršanas tiesiskumu u.c.
11. Revīzijā ir saņemta un datu analīzē ir izmantota šāda informācija:
- 11.1. 117 pašvaldību izmantotajā Sociālās palīdzības administrēšanas lietojumprogrammā (turpmāk – SOPA) uzkrātā informācija par laikā no 01.01.2013. līdz 30.04.2014. SOPA reģistrētajām māsājniecībām un personām un par minētajām māsājniecībām un personām uzskaitītajām iztikas līdzekļu deklarācijām, par personām piešķirtajiem pabalstiem un izsniegtajām izziņām, kā arī par noslēgtajām vienošanām par līdzdarbību un noteiktajiem līdzdarbības pienākumiem;
 - 11.2. Daugavpils pilsētas pašvaldības izmantotajā informācijas sistēmā „LIETIS” un Kandavas novada pašvaldības izmantotajā Sociālās palīdzības gadījumu vadības sistēmā uzkrātā informācija par laikā no 01.01.2013. līdz 30.04.2014. reģistrētajām māsājniecībām un personām un par minētajām māsājniecībām

² Ministru kabineta 18.12.2012. noteikumu Nr.913 „Noteikumi par garantēto minimālo ienākumu līmeni” 3.punkts.

³ Ministru kabineta 27.12.2005. noteikumu Nr.1031 „Noteikumi par budžetu izdevumu klasifikāciju atbilstoši ekonomiskajām kategorijām” pielikums.

un personām uzskaitītajām iztikas līdzekļu deklarācijām, par personām piešķirtajiem pabalstiem un izsniegtajām izziņām, kā arī par noslēgtajām vienošanām par līdzdarbību;

- 11.3. Valsts ieņēmumu dienesta Nodokļu informācijas sistēmā uzkrātie dati no nodokļu maksātāju iesniegtajiem pārskatiem: Ziņojumiem par valsts sociālās apdrošināšanas obligātajām iemaksām no darba ņēmēju darba ienākumiem, iedzīvotāju ienākuma nodokli un uzņēmējdarbības riska valsts nodevu pārskata mēnesī laikā no 01.10.2012. līdz 30.04.2014., mantiskā stāvokļa deklarācijām, 2012.gada un 2013.gada Iedzīvotāju ienākuma nodokļa deklarācijām, Mikrouzņēmuma nodokļa deklarācijām laikā no 01.10.2012. līdz 30.04.2014., 2012.gada un 2013.gada Paziņojumiem par fiziskai personai izmaksātajām summām;
- 11.4. Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras Sociālās apdrošināšanas informācijas sistēmas dati par fiziskajām personām, kuras laikā no 01.10.2012. līdz 30.04.2014. ir saņēmušas Latvijas Republikas vai citu valstu pensijas vai pabalstus;
- 11.5. Uzturlīdzekļu garantiju fonda administrācijas informācijas sistēmā „Uzturlīdzekļu garantiju fonda iesniedzēju un parādnieku reģistrs” uzkrātā informācija par laikā no 01.10.2012. līdz 30.04.2014. izmaksātajiem uzturlīdzekļiem;
- 11.6. Lauku atbalsta dienesta pārskati par 2012. un 2013.gadā fiziskām personām izmaksātajām subsīdijām lauksaimniecībai un lauku attīstībai;
- 11.7. Tiesu administrācijas Valsts vienotās datorizētās zemesgrāmatas dati par laikā no 01.01.2013. līdz 30.04.2014. fizisko personu īpašumā esošajiem nekustamajiem īpašumiem, kā arī par laikā no 01.01.2012. līdz 30.04.2014. veiktajiem darījumiem ar nekustamajiem īpašumiem un noslēgtajiem uztura līgumiem;
- 11.8. Valsts zemes dienesta Nekustamā īpašuma valsts kadastra informācijas sistēmas dati par laikā no 01.01.2013. līdz 30.04.2014. fizisko personu tiesiskā valdījumā vai lietošanā esošajiem nekustamajiem īpašumiem (zemes, būvju un dzīvokļu īpašumiem), kuri nav reģistrēti zemesgrāmatā;
- 11.9. Valsts akciju sabiedrības „Ceļu satiksmes drošības direkcija” Transportlīdzekļu un to vadītāju valsts reģistra un Transportlīdzekļu un to numurēto agregātu tirdzniecības reģistra dati par laikā no 01.01.2013. līdz 30.04.2014. fizisko personu īpašumā vai turējumā esošajiem transportlīdzekļiem, kā arī par transportlīdzekļu īpašuma tiesību maiņu laikā no 01.10.2012. līdz 30.04.2014.;
- 11.10. Valsts tehniskās uzraudzības aģentūras Traktortehnikas, tās piekabju un traktortehnikas vadītāju informatīvās sistēmas dati par laikā no 01.01.2013. līdz 30.04.2014. fizisko personu īpašumā vai turējumā esošo traktortehniku, kā arī par traktortehnikas īpašuma tiesību maiņu laikā no 01.10.2012. līdz 30.04.2014.;
- 11.11. Uzņēmumu reģistra informācijas sistēmas dati par personām, kuras laikā no 01.10.2012. līdz 30.04.2014. ir bijušas kapitāla daļu turētājas, valdes locekļi, pārvaldnieki vai īpašnieku pārstāvji;
- 11.12. Ieslodzījuma vietu pārvaldes Ieslodzīto informācijas sistēmas dati par fiziskām personām, kuras laikā no 01.01.2013. līdz 30.04.2014. ir atradušās ieslodzījuma vietās;
- 11.13. Nodarbinātības valsts aģentūras Bezdarbnieku uzskaites un reģistrēto vakanču informācijas sistēmas dati par fiziskām personām, kuras laikā no 01.01.2013.

līdz 30.04.2014. ir reģistrējušās Nodarbinātības valsts aģentūrā kā bezdarbnieki un ir saņēmušas Nodarbinātības valsts aģentūras organizētos nodarbinātības pakalpojumus;

- 11.14. Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes Iedzīvotāju reģistra dati par personu statusu, ziņas par personu miršanas reģistrāciju un informācija par personu deklarēto dzīvesvietas adresi.
12. Tā kā revidējamais laiks ietvēra Latvijas Republikas nacionālās valūtas – lata nomaiņu uz *euro* (turpmāk – EUR), revīzijas ziņojumā visas skaitliskās vērtības ir izteiktas EUR, piemērojot valūtas kursu – 1 EUR ir 0,702804 lati.

Kopsavilkums

13. Jelgavas pilsētas pašvaldība nav nodrošinājusi kvalitatīvu sociālās palīdzības sistēmas izveidi, kas atbilstu likumā⁴ noteiktajiem sociālās palīdzības pamatprincipiem, nodrošinot, ka sociālā palīdzība tiek sniegta krīzes situācijā nonākušām trūcīgām un maznodrošinātām ģimenēm (personām), kuru ienākumu un materiālā stāvokļa līmenis nav pietiekams pamatvajadzību nodrošināšanai, jo:
 - 13.1. lai gan sociālās palīdzības administrēšanai izmantotā informācijas sistēma nodrošina datu iegūšanu par ģimeņu (personu) ienākumiem un materiālo stāvokli no dažādām valsts informācijas sistēmām un reģistriem, šī iespēja visos gadījumos nav izmantota vai arī iegūtā informācija nav ņemta vērā. Iekšējo kontroles procedūru nepilnību dēļ Jelgavas pilsētas pašvaldības sociālais dienests laikā no 01.01.2013. līdz 30.04.2014. ir prettiesiski izlietojis pašvaldības budžeta līdzekļus vismaz 12 103,24 EUR apmērā;
 - 13.2. ir radījusi risku, ka dzīvokļa pabalsts un pārējie pašvaldības noteiktie sociālās palīdzības pabalsti tiek piešķirti arī tādām ģimenēm (personām), kuru materiālais stāvoklis neatbilst likumā⁵ paredzētajiem priekšnoteikumiem sociālās palīdzības piešķiršanai, jo saistošie noteikumi⁶, nosakot ģimenes (personas) tiesības uz minētajiem pabalstiem, neparedz ģimenes (personas) materiālā stāvokļa izvērtēšanu;
 - 13.3. atbilstoši likumā⁷ paredzētajam maznodrošinātas ģimenes (personas) statusa mērķim nav nodrošinājusi šī statusa ieviešanu, jo nav noteikusi citu ienākumu un materiālā stāvokļa līmeni, kas ir lielāks par trūcīgas ģimenes (personas) ienākumu un materiālo stāvokli, bet nav pietiekams ģimenes (personas) pamatvajadzību nodrošināšanai, tā ierobežojot šo ģimeņu (personu) tiesības saņemt normatīvajos aktos paredzētos tiesiskos labumus, piemēram, atvieglojumus nekustamā īpašuma nodokļa samaksai līdz 90% apmērā⁸, tiesības uz valsts nodrošināto juridisko palīdzību⁹, bet no 2015.gada – tiesības saņemt elektroenerģijas pakalpojumu par samazinātu cenu¹⁰;

⁴ Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likuma 5.panta pirmā daļa, 32.pants un 34.panta pirmā daļa.

⁵ Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likuma 32.pants un 34.panta pirmā daļa.

⁶ Jelgavas pilsētas domes 29.11.2012. saistošie noteikumi Nr.12-26 „Jelgavas pilsētas pašvaldības pabalstu piešķiršanas noteikumi” un 29.11.2012. saistošie noteikumi Nr.12-25 „Sociālās palīdzības pabalstu piešķiršanas noteikumi”.

⁷ Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likuma 32.pants un likuma „Par palīdzību dzīvokļa jautājumu risināšanā” 14.panta sestā daļa.

⁸ Likuma „Par nekustamā īpašuma nodokli” 5.panta 1.¹ daļa.

⁹ Valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības likuma 3.panta otrās daļas 1.punkts.

¹⁰ 18.09.2014. likums „Grozījumi Elektroenerģijas tirgus likumā” (spēkā no 01.01.2015.).

- 13.4. saistošajos noteikumos¹¹ nosakot ierobežojumus pabalsta medicīnas pakalpojumu apmaksai saņemšanai, ir ierobežojusi ģimeņu (personu), kuru ienākumi nav pietiekami pamatvajadzību nodrošināšanai, tiesības saņemt līdzvērtīgu sociālo atbalstu.
14. Revīzijā Jelgavas pilsētas pašvaldībai kopā ir sniegti 10 ieteikumi, kurus ieviešot:
 - 14.1. sociālā palīdzība tiks sniegta tikai tām ģimenēm (personām), kuru ienākumi un materiālais stāvoklis nav pietiekams pamatvajadzību nodrošināšanai, tā nodrošinot arī pašvaldības budžeta līdzekļu tiesisku izmantošanu;
 - 14.2. tiks nodrošināta vienota attieksme pret visām ģimenēm (personām), kas atrodas vienādos vai līdzīgos apstākļos, sniedzot tām iespēju saņemt vienādu atbalstu sociālās situācijas risināšanai.

Revidējamās jomas īss raksturojums

Valsts izveidotā sociālās palīdzības sistēma un tās organizācija

15. Latvijas Republikas Satversme¹² nosaka, ka ikvienam ir tiesības uz sociālo nodrošinājumu vecuma, darbnespējas, bezdarba un citos likumā noteiktos gadījumos.
16. Satversmē noteiktā sociālā nodrošinājuma būtība ir konkretizēta 1995.gadā pieņemtajā likumā „Par sociālo drošību”, nosakot, ka sociālais nodrošinājums ietver valsts sociālo apdrošināšanu, valsts sociālo pabalstu sistēmu, valsts sociālās palīdzības sistēmu, sociālo pakalpojumu sistēmu un citus atbalsta un sociālo garantiju veidus.
17. Viens no sociālās drošības elementiem ir sociālā palīdzība, kuras vispārīgie principi ir noteikti iepriekš minētajā likumā, paredzot, ka sociālā palīdzība personiskas vai materiālas palīdzības veidā tiek sniegta personai, kura saviem spēkiem nespēj nodrošināt sevi vai pārvarēt īpašas dzīves grūtības un kura nesaņem ne no viena cita pietiekamu palīdzību¹³.
18. Valstī izveidotās sociālās palīdzības organizēšanas, sniegšanas un saņemšanas principi, kā arī to personu loks, kurām ir tiesības saņemt sociālo palīdzību, ir regulēti Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likumā.
19. Saskaņā ar likumā¹⁴ sniegto definīciju sociālā palīdzība ir naudas vai mantiskais pabalsts, kura piešķiršana balstās uz materiālo resursu novērtēšanu ģimenēm (personām), kurām trūkst līdzekļu pamatvajadzību apmierināšanai.
20. Sociālās palīdzības definīcijā lietotais termins „personas, kurām pietrūkst līdzekļu pamatvajadzību nodrošināšanai” ir precizēts likumā¹⁵ iekļautajā sociālās palīdzības mērķī, nosakot, ka sociālās palīdzības mērķis ir sniegt materiālu atbalstu krīzes situācijā nonākušām trūcīgām un maznodrošinātām ģimenēm (personām), lai apmierinātu to pamatvajadzības un veicinātu darbspējīgo personu līdzdarbību savas situācijas uzlabošanā. Savukārt par pamatvajadzībām likuma¹⁶ izpratnē ir uzskatāms ēdiens, apģērbs, mājoklis, veselības aprūpe un obligātā izglītība.

¹¹ Jelgavas pilsētas domes 29.11.2012. saistošo noteikumu Nr.12-26 „Jelgavas pilsētas pašvaldības pabalstu piešķiršanas noteikumi” 30. un 32.punkts.

¹² Latvijas Republikas Satversmes 109.pants.

¹³ Likuma „Par sociālo drošību” 11.pants.

¹⁴ Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likuma 1.panta 17.punkts.

¹⁵ Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likums 32.pants.

¹⁶ Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likuma 1.panta 11.punkts.

21. Sociālās palīdzības nodrošināšanā ir iesaistītas šādas institūcijas:
 - 21.1. Labklājības ministrija kā vadošā iestāde sociālās aizsardzības jomā, kas:
 - 21.1.1. izstrādā valsts politiku sociālās palīdzības jomā, kā arī organizē un koordinē tās īstenošanu¹⁷;
 - 21.1.2. koordinē vienotu sociālās iekļaušanas politiku¹⁸;
 - 21.1.3. pārrauga Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likuma īstenošanu, kontrolē normatīvo aktu ievērošanu, kā arī sociālo pakalpojumu sniedzēju atbilstību normatīvo aktu prasībām un administratīvi soda tos par izdarītajiem pārkāpumiem¹⁹;
 - 21.1.4. veido un uztur Valsts sociālās politikas monitoringa informācijas sistēmu, kas ir valsts informācijas sistēmas sastāvdaļa²⁰;
 - 21.2. pašvaldības, kurām atbilstoši likumam²¹ ir pienākums nodrošināt tās teritorijā pamatdzīvesvietu reģistrējušai personai iespēju saņemt tās vajadzībām atbilstošus sociālos pakalpojumus un sociālo palīdzību;
 - 21.3. Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija kā vadošā valsts pārvaldes iestāde pašvaldību attīstības un pārraudzības jomā, kas pārrauga pašvaldību darbības likumību, kā arī pašvaldībām likumos un citos normatīvajos aktos noteikto uzdevumu izpildi atbilstoši pašvaldību darbību regulējošajos normatīvajos aktos noteiktajai kompetencei, tajā skaitā sniedz atzinumus par pašvaldību izstrādāto saistošo noteikumu tiesiskumu²².
22. Sociālo palīdzību klientam sniedz, pamatojoties uz materiālo resursu – ienākumu un īpašuma novērtējumu, individuāli paredzot katra klienta līdzdarbību²³.
23. Klientam ir pienākums aktīvi iesaistīties savas problēmas risināšanā, pildot līdzdarbības pienākumus, tajā skaitā piedaloties sociālās rehabilitācijas pasākumos darba un sociālo prasmju saglabāšanai, atjaunošanai un apgūšanai, sniegt ziņas par sevi, aktīvi līdzdarboties, lai palielinātu savu pelnīt spēju un ienākumus, izmantot iespējas saņemt sociālās rehabilitācijas pakalpojumus, ja klientam vai kādam no viņa ģimenes locekļiem ir atkarības problēmas, saņemto sociālo palīdzību izmantot atbilstoši mērķiem, kā arī atļaut sociālā darba speciālistam apsekot dzīvesvietu²⁴.

Sociālās palīdzības organizācija Jelgavas pilsētas pašvaldībā

24. Likums²⁵ paredz, ka, lai nodrošinātu sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības sniegšanu un administrēšanu, katra pašvaldība izveido pašvaldības iestādi – sociālo dienestu, kura uzdevums ir:
 - 24.1. veikt sociālo darbu ar personām, ģimenēm un personu grupām;
 - 24.2. novērtēt klientu vajadzības, materiālos un personiskos (motivācija, nepieciešamās zināšanas un prasmes, izglītība, profesija u.c.) resursus;

¹⁷ Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likuma 14.panta pirmās daļas 1.punkts.

¹⁸ Ministru kabineta 27.01.2004. noteikumu Nr.49 „Labklājības ministrijas nolikums” 5.2.4.apakšpunkts.

¹⁹ Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likuma 14.panta pirmās daļas 4.punkts.

²⁰ Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likuma 14.panta pirmās daļas 5.punkts.

²¹ Likuma „Par pašvaldībām” 15.panta pirmās daļas 7.punkts un Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likuma 9.panta pirmā daļa.

²² Likuma „Par pašvaldībām” 5.panta piektā daļa un 45.pants un Ministru kabineta 29.03.2011. noteikumu Nr.233 „Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas nolikums” 1.punkts un 4.4.apakšpunkts.

²³ Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likuma 5.panta pirmā daļa.

²⁴ Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likuma 7.pants.

²⁵ Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likuma 10.panta otrā daļa un 11.pants.

- 24.3. noteikt klienta līdzdarbības pienākumus, vienojoties ar viņu par veicamajiem pasākumiem;
 - 24.4. sniegt sociālo palīdzību;
 - 24.5. administrēt pašvaldības budžeta līdzekļus, kas novirzīti sociālās palīdzības sniegšanai;
 - 24.6. novērtēt sociālā dienesta administrētās un pašvaldības finansētās sociālās palīdzības kvalitāti;
 - 24.7. veikt sociālās vides izpēti, noteikt problēmas, izstrādāt pakalpojumu attīstības koncepcijas, mērķprogrammas un priekšlikumus jaunu pakalpojumu ieviešanai un piedalīties pašvaldības attīstības plānu izstrādē;
 - 24.8. informēt iedzīvotājus par sociālo palīdzību²⁶.
25. Jelgavas pilsētas pašvaldībā sociālo palīdzību piešķir un administrē pašvaldības iestāde – Jelgavas Sociālo lietu pārvalde (turpmāk – Sociālais dienests), kuras funkcijas un uzdevumi ir noteikti Sociālā dienesta nolikumā²⁷.
 26. Sociālās palīdzības sniegšanu un administrēšanu Sociālajā dienestā nodrošina Sociālās palīdzības administrēšanas nodaļa. Sociālās palīdzības sniegšanā tiek iesaistīta arī Ģimenes atbalsta nodaļa, Rehabilitācijas nodaļa, kā arī Veselības aprūpes un veicināšanas nodaļa.
 27. Atbilstoši Jelgavas pilsētas saistošajiem noteikumiem²⁸ 2013.gadā sociālajiem pabalstiem bija plānoti pašvaldības budžeta līdzekļi 2 199 208 EUR apmērā, kas veido 3,67% no kopējā pašvaldības budžeta.
 28. Analizējot Jelgavas pilsētas pašvaldības uzskaitītos faktiskos izdevumus sociālās palīdzības un sociālo pabalstu nodrošināšanai, ir konstatēts:
 - 28.1. GMI pabalsts un dzīvokļa pabalsts – sociālā palīdzība, kas pašvaldībai ir jānodrošina obligāti saskaņā ar Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likumu²⁹, ir izmaksāti 1 104 355 EUR apmērā, kas veido 51,3% no pašvaldības izdevumiem sociālajiem pabalstiem;
 - 28.2. pārējie sociālie pabalsti ir izmaksāti 480 952 EUR jeb 22,3% apmērā no kopējiem pašvaldības izdevumiem sociālajiem pabalstiem, bet citiem pakalpojumiem ir izlietoti līdzekļi 568 279 EUR jeb 26,4% apmērā.

²⁶ Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likuma 11.pants.

²⁷ Jelgavas pilsētas domes Sociālā dienesta nolikums (apstiprināts ar Jelgavas pilsētas domes 21.03.2013. lēmumu Nr.3/2).

²⁸ Jelgavas pilsētas domes 31.01.2013. saistošie noteikumi Nr.13-1 „Jelgavas pilsētas pašvaldības budžets 2013.gadam”.

²⁹ Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likuma 35.panta pirmā daļa.

Revīzijas konstatējumi, secinājumi un ieteikumi

Jelgavas pilsētas izveidotā sociālās palīdzības sistēma

Konstatējumi

29. Saskaņā ar Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likumu³⁰ sociālās palīdzības mērķis ir sniegt materiālu atbalstu krīzes situācijā nonākušām trūcīgām un maznodrošinātām ģimenēm (personām), lai apmierinātu to pamatvajadzības un veicinātu darbaspējīgo personu līdzdarbību savas situācijas uzlabošanā.
30. Trūcīgas ģimenes (personas) statuss ir reglamentēts ar Ministru kabineta noteikumiem³¹, kas nosaka ienākumu un materiālā stāvokļa līmeni, kuru nepārsniedzot ģimene, kas sastāv no laulātajiem, personām, kurām ir kopēji izdevumi par uzturu un kuras mitinās vienā mājoklī, vai atsevišķi dzīvojoša persona tiek atzīta par trūcīgu³². Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likums³³ arī paredz, ka pašvaldība saistošajos noteikumos var noteikt labvēlīgākus nosacījumus ģimenes (personas) atzīšanai par trūcīgu.
31. Maznodrošinātas ģimenes (personas) jēdziens ir definēts tikai likumā „Par palīdzību dzīvokļa jautājumu risināšanā”³⁴ un likumā „Par dzīvojamo telpu īri”³⁵, paredzot, ka par maznodrošinātu ir atzīstama persona, kuras ienākumi un materiālais stāvoklis nepārsniedz attiecīgās pašvaldības domes noteikto līmeni, kas savukārt nedrīkst būt zemāks par trūcīgas personas ienākumu un materiālā stāvokļa līmeni.
32. Revīzijā ir konstatēts, ka, lai gan Jelgavas pilsētas pašvaldība saistošajos noteikumos³⁶ lieto maznodrošinātas ģimenes (personas) jēdzienu, paredzot, ka ģimene (persona), kura ir atzīta par trūcīgu, vienlaikus ir atzīstama arī par maznodrošinātu³⁷, pašvaldība faktiski minēto statusu nav ieviesusi, jo atbilstoši likumā³⁸ paredzētajam šī statusa mērķim nav noteikusi citu ienākumu un materiālā stāvokļa līmeni, kas ir lielāks par trūcīgas ģimenes (personas) ienākumu un materiālo stāvokli, bet nav pietiekams ģimenes (personas) pamatvajadzību nodrošināšanai.
33. Minētais statuss netiek izmantots, nosakot ģimeņu (personu) tiesības uz sociālo pabalstu, tajā skaitā nekustamā īpašuma nodokļa atvieglojumu saņemšanu, bet tiek lietots tikai, nosakot ģimenes (personas) tiesības saņemt palīdzību dzīvokļa jautājumu risināšanā³⁹, jo likums⁴⁰ paredz šo palīdzību sniegt maznodrošinātām, nevis trūcīgām ģimenēm (personām).

³⁰ Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likuma 32.pants.

³¹ Ministru kabineta 30.03.2010. noteikumi Nr.299 „Noteikumi par ģimenes vai atsevišķi dzīvojošas personas atzīšanu par trūcīgu”.

³² Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likuma 33.panta pirmā daļa.

³³ Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likuma 33.panta otrā daļa.

³⁴ Likuma „Par palīdzību dzīvokļa jautājumu risināšanā” 14.panta sestā daļa.

³⁵ Likuma „Par dzīvojamo telpu īri” 36.¹panta otrā daļa.

³⁶ Jelgavas pilsētas domes 29.11.2012. saistošie noteikumi Nr.12-27 „Trūcīgas un maznodrošinātas ģimenes (personas) statusa noteikšana Jelgavas pilsētas pašvaldībā”.

³⁷ Jelgavas pilsētas domes 29.11.2012. saistošo noteikumu Nr.12-27 „Trūcīgas un maznodrošinātas ģimenes (personas) statusa noteikšana Jelgavas pilsētas pašvaldībā” 2.punkts.

³⁸ Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likuma 32.pants un likuma „Par palīdzību dzīvokļa jautājumu risināšanā” 14.panta sestā daļa.

³⁹ Jelgavas pilsētas domes 28.07.2011. saistošie noteikumi Nr.11-21 „Jelgavas pilsētas pašvaldības palīdzības dzīvojamo telpu jautājumu risināšanā sniegšanas kārtība”.

⁴⁰ Likuma „Par palīdzību dzīvokļa jautājumu risināšanā” 14.panta sestā daļa.

34. Izvērtējot Jelgavas pilsētas pašvaldības saistošajos noteikumos⁴¹ uzskaitītās ģimeņu (personu) kategorijas, ir konstatēts, ka saistošajos noteikumos⁴² kopā ir paredzēti trīs ienākumu līmeņi, kas ir augstāki par trūcīgas ģimenes (personas) ienākumu līmeni, bet nepārsniedz 257 EUR, un kas piešķir ģimenei (personai) tiesības saņemt noteiktu pabalstu. Lai saņemtu pabalstu, ģimenei (personai) ir jāatbilst arī saistošajos noteikumos⁴³ noteiktajai ģimeņu (personu) kategorijai (piemēram, ģimene, kurā ir nepilngadīgi bērni un nav darbspējīgu personu⁴⁴, pensionāri un invalīdi, kuru ģimenē nav darbspējīgu personu⁴⁵ u.c.).
35. Arī saistošajos noteikumos⁴⁶, kas nosaka atvieglojumus nekustamā īpašuma nodokļa saņemšanai, ir paredzēts, ka tiesības uz nekustamā īpašuma nodokļa atvieglojumiem ir ne tikai trūcīgām ģimenēm (personām), bet arī dažām ģimeņu (personu) kategorijām⁴⁷, piemēram, invalīdiem un nestrādājošiem pensionāriem, kuru ienākumi nepārsniedz Ministru kabineta noteikto minimālo mēneša darba algu.
36. Revīzijā, apkopojot informāciju par valstī pieejamiem pakalpojumiem vai citiem tiesiskajiem labumiem, kurus ģimene (persona) var saņemt, pamatojoties uz maznodrošinātas ģimenes (personas) statusu, ir konstatēts, ka minētais statuss dod tiesības ģimenei (personai):
- 36.1. saņemt nekustamā īpašuma nodokļa atvieglojumu līdz 90% apmērā⁴⁸;
 - 36.2. saņemt valsts nodrošināto juridisko palīdzību⁴⁹;
 - 36.3. pretendēt uz atbrīvošanu no tiesas izdevumu samaksas (lēmumu par atbrīvojumu, vērtējot personas ienākuma līmeni, pieņem tiesa)⁵⁰;
 - 36.4. no 01.01.2015. – tiesības saņemt elektroenerģijas pakalpojumu par samazinātu tarifa cenu⁵¹.

⁴¹ Jelgavas pilsētas domes 29.11.2012. saistošie noteikumi Nr.12-26 „Jelgavas pilsētas pašvaldības pabalstu piešķiršanas noteikumi” un 29.11.2012. saistošie noteikumi Nr.12-25 „Sociālās palīdzības pabalstu piešķiršanas noteikumi”.

⁴² Jelgavas pilsētas domes 29.11.2012. saistošie noteikumi Nr.12-26 „Jelgavas pilsētas pašvaldības pabalstu piešķiršanas noteikumi” un 29.11.2012. saistošie noteikumi Nr.12-25 „Sociālās palīdzības pabalstu piešķiršanas noteikumi”.

⁴³ Jelgavas pilsētas domes 29.11.2012. saistošie noteikumi Nr.12-26 „Jelgavas pilsētas pašvaldības pabalstu piešķiršanas noteikumi” un 29.11.2012. saistošie noteikumi Nr.12-25 „Sociālās palīdzības pabalstu piešķiršanas noteikumi”.

⁴⁴ Jelgavas pilsētas domes 29.11.2012. saistošo noteikumu Nr.12-26 „Jelgavas pilsētas pašvaldības pabalstu piešķiršanas noteikumi” 35.2.apakšpunkts.

⁴⁵ Jelgavas pilsētas domes 29.11.2012. saistošo noteikumu Nr.12-26 „Jelgavas pilsētas pašvaldības pabalstu piešķiršanas noteikumi” 32.3., 33.2.3. un 35.3.apakšpunkts.

⁴⁶ Jelgavas pilsētas domes 23.01.2014. saistošie noteikumi Nr.14-2 „Atvieglojumu piešķiršana nekustamā īpašuma nodokļa maksātājiem Jelgavas pilsētā 2014.gadā”.

⁴⁷ Nestrādājošiem pensionāriem, pirmās un otrās grupas invalīdiem, kuriem nav I šķiras likumisko mantinieku, personai, kuras ģimenē nav darbspējīgu personu un kurai I un II šķiras likumiskie mantinieki ir pirmās vai otrās grupas invalīdi u.c.

⁴⁸ Likuma „Par nekustamā īpašuma nodokli” 5.panta 1.¹daļa.

⁴⁹ Valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības likuma 3.panta otrās daļas 1.punkts.

⁵⁰ Civilprocesa likuma 43.panta ceturtnā daļa.

⁵¹ 18.09.2014. likums „Grozījumi Elektroenerģijas tirgus likumā” (spēkā no 01.01.2015.).

Secinājums

37. Jelgavas pilsētas pašvaldība atbilstoši likumā⁵² paredzētajam maznodrošinātas ģimenes (personas) statusa mērķim nav nodrošinājusi maznodrošinātas ģimenes (personas) statusa ieviešanu, jo nav noteikusi citu ienākumu un materiālā stāvokļa līmeni, kas ir lielāks par trūcīgas ģimenes (personas) ienākumu un materiālo stāvokli, bet nav pietiekams ģimenes (personas) pamatvajadzību nodrošināšanai, tā ierobežojot šo ģimeņu (personu) tiesības saņemt normatīvajos aktos paredzētos tiesiskos labumus, piemēram, atvieglojumus nekustamā īpašuma nodokļa samaksai līdz 90% apmērā⁵³, tiesības uz valsts nodrošināto juridisko palīdzību⁵⁴, bet no 2015.gada – tiesības saņemt elektroenerģijas pakalpojumu par samazinātu cenu⁵⁵.

Ieteikums

38. Lai neierobežotu ģimeņu (personu) tiesības saņemt normatīvajos aktos maznodrošinātām ģimenēm paredzētos tiesiskos labumus, izvērtēt iespēju Jelgavas pilsētas pašvaldībā noteikt citu maznodrošinātas ģimenes (personas) ienākumu un materiālā stāvokļa līmeni, kas ir lielāks par trūcīgas ģimenes (personas) ienākumu līmeni, bet nav pietiekams ģimenes (personas) pamatvajadzību nodrošināšanai, un lietot to, nosakot ģimenes (personas) tiesības uz sociālo atbalstu.

Jelgavas pilsētā noteiktie pabalstu veidi

Konstatējumi

39. Atbilstoši Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likumam⁵⁶:
- 39.1. pašvaldība no pamatbudžeta izmaksā GMI pabalstu un dzīvokļa pabalstu. Dzīvokļa pabalsta apmēru, izmaksas kārtību un personas, kuras ir tiesīgas saņemt šo pabalstu, reglamentē pašvaldības saistošajos noteikumos;
 - 39.2. ja ir apmierināts pamatots pašvaldības iedzīvotāju pieprasījums pēc GMI pabalsta un dzīvokļa pabalsta, pašvaldība, izvērtējot ģimenes (personas) ienākumus, ir tiesīga no pašvaldības pamatbudžeta izmaksāt arī citus pabalstus ģimenes (personas) pamatvajadzību apmierināšanai. Minēto pabalstu veidus, apmēru, izmaksas kārtību un personas, kuras ir tiesīgas saņemt šos pabalstus, reglamentē pašvaldības saistošajos noteikumos;
 - 39.3. pašvaldība, neizvērtējot ģimenes (personas) ienākumus, var piešķirt ģimenei (personai) vienreizēju pabalstu ārkārtas situācijā, ja stihiskas nelaiemes vai iepriekš neparedzamu apstākļu dēļ tā nespēj apmierināt savas pamatvajadzības.
40. Revīzijā ir konstatēts, ka Jelgavas pilsētas pašvaldībā ir paredzēti 23 pabalstu veidi, kas ir noteikti divos saistošajos noteikumos⁵⁷:
- 40.1. 13 sociālās palīdzības pabalstu veidi, kas tiek piešķirti trūcīgām ģimenēm (personām) un/vai ģimenēm (personām) ar noteiktu ienākumu līmeni un/vai to piederību noteiktai ģimeņu (personu) kategorijai:

⁵² Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likuma 32.pants un likuma „Par palīdzību dzīvokļa jautājumu risināšanā” 14.panta sestā daļa.

⁵³ Likuma „Par nekustamā īpašuma nodokli” 5.panta 1.¹daļa.

⁵⁴ Valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības likuma 3.panta otrās daļas 1.punkts.

⁵⁵ 18.09.2014. likums „Grozījumi Elektroenerģijas tirgus likumā” (spēkā no 01.01.2015.).

⁵⁶ Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likuma 35.pants.

⁵⁷ Jelgavas pilsētas domes 29.11.2012. saistošie noteikumi Nr.12-25 „Sociālās palīdzības pabalstu piešķiršanas noteikumi” un 29.11.2012. saistošie noteikumi Nr.12-26 „Jelgavas pilsētas pašvaldības pabalstu piešķiršanas noteikumi”.

- 40.1.1. GMI pabalsts, kas atbilstoši Ministru kabineta noteikumiem⁵⁸ tiek piešķirts tām trūcīgām ģimenēm (personām), kuru ienākumi uz vienu ģimenes locekli nepārsniedz 49,80 EUR;
- 40.1.2. dzīvokļa pabalsts īres (apsaimniekošanas maksas un pakalpojumu, kas saistīti ar dzīvojamās telpas lietošanu) apmaksai, kas ir paredzēts ģimenēm (personām) ar noteiktu kategoriju, kuru ienākumu līmenis nepārsniedz 257 EUR mēnesī⁵⁹;
- 40.1.3. trīs veidu ēdināšanas pabalsti:
 - 40.1.3.1. pabalsts pirmsskolas izglītības iestādes ēdināšanas pakalpojuma apmaksai ne vairāk kā 43 EUR mēnesī daudz bērnu ģimenēm un ģimenēm (personām), ja to vidējie ienākumi nepārsniedz 128,06 EUR mēnesī;
 - 40.1.3.2. pabalsts ēdināšanai vispārējās izglītības iestādē daudz bērnu ģimenēm, kā arī ģimenēm (personām), ja to vidējie ienākumi nepārsniedz: līdz 30.06.2014. – 227,66 EUR, bet no 01.07.2014. – 235 EUR mēnesī;
 - 40.1.3.3. pabalsts pārtikas iegādei personai ar invaliditāti 65 EUR apmērā, ja tai nav likumīgo apgādnieku un vidējie ienākumi mēnesī nepārsniedz 100 EUR;
- 40.1.4. pabalsts individuālo mācību piederumu iegādei⁶⁰ līdz 57 EUR trīs ģimeņu (personu) kategorijām ar ienākumu līmeni, kas līdz 30.06.2014. nepārsniedz 227,66 EUR, bet no 01.07.2014. – 235 EUR mēnesī;
- 40.1.5. pabalsts profesionālās ievirzes izglītības programmas dalības maksas segšanai līdz 14,23 EUR mēnesī trim ģimeņu kategorijām – ģimenēm ar trūcīgas ģimenes (personas) ienākumu līmeni, daudz bērnu ģimenēm un aizbildņu ģimenēm;
- 40.1.6. pabalsts pilsētas sabiedriskā transporta braukšanas maksas segšanai septiņām ģimeņu (personu) kategorijām gan ar noteiktu ienākumu līmeni, gan arī piederību noteiktai personu kategorijai. Katrai ģimeņu (personu) kategorijai ir noteikts cits pabalsta apmērs un aprēķina princips;
- 40.1.7. piecu veidu pabalsti medicīnas pakalpojumu apmaksai:
 - 40.1.7.1. ārstēšanās izdevumu apmaksai līdz 157 EUR gadā personai, lai pēc šo izdevumu samaksas tās ienākumi uz katru ģimenes locekli nebūtu mazāki par 143 EUR;
 - 40.1.7.2. medikamentu iegādei līdz 114 EUR gadā ģimeņu (personu) kategorijām ar ienākumu līmeni uz vienu personu līdz 228 EUR;
 - 40.1.7.3. zobārstniecības pakalpojumu apmaksai ģimeņu (personu) kategorijām ar ienākumu līmeni uz vienu personu līdz 228 EUR, kā arī bārenim un bez vecāku gādības palikušajam bērnam līdz 21 gada vecumam, ja viņš turpina mācības;

⁵⁸ Ministru kabineta 17.06.2009. noteikumi Nr.550 „Kārtība, kādā aprēķināms, piešķirams, izmaksājams pabalsts garantētā minimālā ienākumu līmeņa nodrošināšanai un slēdzama vienošanās par līdzdarbību”.

⁵⁹ Jelgavas pilsētas domes 29.11.2012. saistošo noteikumu Nr.12-25 „Sociālās palīdzības pabalstu piešķiršanas noteikumi” 27. un 30.punkts.

⁶⁰ Līdz 30.06.2014. – pabalsts mācību līdzekļu iegādei.

- 40.1.7.4. higiēnas preču iegādei un aprūpei līdz 171 EUR gadā guļošam pensionāram un invalīdam ar ienākumu līmeni, kas nepārsniedz 200 EUR;
- 40.1.7.5. briļļu iegādei līdz 57 EUR gadā ģimeņu (personu) kategorijām ar ienākumu līmeni līdz 200 EUR;
- 40.2. vienreizējs pabalsts ārkārtas situācijā, kas tiek piešķirts, neizvērtējot ģimenes (personas) ienākumu un materiālā stāvokļa līmeni;
- 40.3. divi sociālie pabalsti bāreņiem un bez vecāku gādības palikušiem bērniem⁶¹, kas ir noteikti, pamatojoties uz Ministru kabineta noteikumiem⁶²:
 - 40.3.1. vienreizējs pabalsts, beidzoties ārpusģimenes aprūpei – sadzīves priekšmetu un mīkstā inventāra iegādei un patstāvīgas dzīves uzsākšanai;
 - 40.3.2. pabalsts bārenim un bez vecāku gādības palikušajam bērnam, kurš sasniedzis pilngadību un turpina mācības;
- 40.4. septiņi pabalstu veidi⁶³ tiek piešķirti, ja ģimene (persona) atbilst saistošajos noteikumos paredzētajai kategorijai, nevērtējot ģimenes (personas) ienākumus:
 - 40.4.1. pabalsts bērna piedzimšanas gadījumā – 72 EUR apmērā, bet 1423 EUR apmērā, ja vienās dzemdībās piedzimst divi bērni, savukārt 2846 EUR – ja trīs un vairāk bērnu;
 - 40.4.2. pabalsts transporta izdevumu segšanai ģimenei, kurā vienās dzemdībās dzimuši trīs un vairāk bērni – 43 EUR apmērā vienam bērnam;
 - 40.4.3. pabalsts bērna invalīda ar smagiem funkcionāliem traucējumiem aprūpei – 143 EUR mēnesī;
 - 40.4.4. pabalsts ūdens skaitītāju uzstādīšanai/nomaiņai un verificēšanai daudz bērnu ģimenei;
 - 40.4.5. vienreizējs pabalsts personai, atbrīvojoties no brīvības atņemšanas iestādes – 43 EUR apmērā;
 - 40.4.6. ikgadējs pabalsts veselības uzlabošanai personai, kurai ir 100 un vairāk gadu – 143 EUR apmērā;
 - 40.4.7. apbedīšanas pabalsts – 271 EUR apmērā.
- 41. Revīzijā ir konstatēts, ka Jelgavas pilsētas pašvaldība četriem pabalstu veidiem – pabalstam medicīnas pakalpojumu apmaksai, pabalstam pārtikas iegādei personai ar invaliditāti, pabalstam bērna piedzimšanas gadījumā un pabalstam bērna invalīda ar smagiem funkcionāliem traucējumiem aprūpei – saistošajos noteikumos⁶⁴ ir paredzējusi deklarēšanās laika ierobežojumu, nosakot, ka minētos pabalstus ir tiesīgas saņemt tikai tās ģimenes (personas), kuru faktiskā un reģistrētā dzīvesvieta vismaz 12 mēnešus līdz pabalsta pieprasīšanai ir bijusi Jelgavas pilsētas administratīvā teritorija.

⁶¹ Jelgavas pilsētas domes 29.11.2012. saistošo noteikumu Nr.12-25 „Sociālās palīdzības pabalstu piešķiršanas noteikumi” 8.4. un 8.5.apakšpunkts.

⁶² Ministru kabineta 15.11.2005. noteikumu Nr.857 „Noteikumi par sociālajām garantijām bārenim un bez vecāku gādības palikušajam bērnam, kurš ir ārpusģimenes aprūpē, kā arī pēc ārpusģimenes aprūpes beigšanās” 27., 30., 31. un 31.¹punkts.

⁶³ Jelgavas pilsētas domes 29.11.2012. saistošo noteikumu Nr.12-26 „Jelgavas pilsētas pašvaldības pabalstu piešķiršanas noteikumi” 10.8.-10.14.apakšpunkts.

⁶⁴ Jelgavas pilsētas domes 29.11.2012. saistošo noteikumu Nr.12-26 „Jelgavas pilsētas pašvaldības pabalstu piešķiršanas noteikumi” 3.punkts.

42. Likums⁶⁵ nosaka, ka pašvaldībai, kuras teritorijā persona reģistrējusi savu pamatdzīvesvietu, ir pienākums nodrošināt iespēju saņemt tās vajadzībām atbilstošus sociālos pakalpojumus un sociālo palīdzību, neparedzot pašvaldībām rīcības brīvību saistošajos noteikumos noteikt ierobežojumus sociālās palīdzības sniegšanai, ja persona ir mainījusi dzīvesvietu no citas pašvaldības. Likums⁶⁶ paredz tikai pašvaldības tiesības pieprasīt no personas iepriekšējās dzīvesvietas izziņu par saņemtās sociālās palīdzības apmēru un ņemt to vērā, nosakot nepieciešamās palīdzības apmēru.
43. Revīzijā ir konstatēts, ka arī Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija 23.04.2014. visām pašvaldībām ir nosūtījusi vēstuli⁶⁷, informējot, ka Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likums⁶⁸ aizliedz pašvaldībām saistošajos noteikumos paredzēt ierobežojumus sociālās palīdzības saņemšanai attiecībā uz deklarēšanas ilgumu, aicinot pašvaldības pārskatīt izdotos saistošos noteikumus sociālās palīdzības jomā un izdarīt nepieciešamos grozījumus.
44. Lai gan revidentu vērtējumā pabalsts bērna piedzimšanas gadījumā un pabalsts bērna invalīda ar smagiem funkcionāliem traucējumiem aprūpei nav klasificējams kā sociālās palīdzības pabalsts, bet gan kā pašvaldības brīvprātīgā iniciatīva autonomo funkciju izpildē, tomēr, nosakot deklarēšanās laika ierobežojumu šiem pabalstiem, pašvaldība ir ierobežojusi šo pabalstu saņemt tām ģimenēm, kas ir mainījušas dzīvesvietu no citas pašvaldības.
45. Revīzijā ir konstatēts, ka bērna piedzimšanas pabalsts ir noteikts lielākajā daļā pašvaldību.

Secinājumi

46. Jelgavas pilsētas pašvaldība, saistošajos noteikumos⁶⁹ paredzot ierobežojumu pabalsta medicīnas pakalpojumu apmaksai un pabalsta pārtikas iegādei personai ar invaliditāti piešķiršanai, ja ģimene (persona) Jelgavas pilsētas pašvaldībā ir deklarējusies mazāk par 12 mēnešiem pirms pabalsta piešķiršanas, nav ievērojusi likumu⁷⁰, tā ierobežojot ģimenes (personas) tiesības uz sociālās palīdzības saņemšanu, ja ģimenes (personas) ienākumi un materiālais stāvoklis nav pietiekams pamatvajadzību nodrošināšanai.
47. Jelgavas pilsētas pašvaldība, saistošajos noteikumos⁷¹ attiecinot deklarēšanās laika ierobežojumu uz ģimenes (personas) tiesībām saņemt pabalstu bērna piedzimšanas gadījumā un pabalstu bērna invalīda ar smagiem funkcionāliem traucējumiem aprūpei, nav nodrošinājusi vienotu attieksmi sociālā atbalsta saņemšanai tām ģimenēm, kuras ir mainījušas faktisko dzīvesvietu no citas pašvaldības. Turklāt bērna piedzimšanas pabalsts tiek piešķirts lielākajā daļā pašvaldību, tāpēc pastāv risks, ka minētais ierobežojums neveicina arī ģimeņu (personu) interesi deklarēt dzīvesvietu atbilstoši faktiskajai dzīvesvietai.

⁶⁵ Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likuma 9.panta pirmā daļa.

⁶⁶ Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likuma 34.panta trešā daļa.

⁶⁷ Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas 23.04.2014. vēstule Nr.17.18-Ie/3802 „Par normatīvo aktu prasību nodrošināšanu”.

⁶⁸ Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likuma 9.panta pirmā daļa.

⁶⁹ Jelgavas pilsētas domes 29.11.2012. saistošo noteikumu Nr.12-26 „Jelgavas pilsētas pašvaldības pabalstu piešķiršanas noteikumi” 3.punkts, 10.6. un 10.7.apakšpunkts.

⁷⁰ Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likuma 9.panta pirmā daļa.

⁷¹ Jelgavas pilsētas domes 29.11.2012. saistošo noteikumu Nr.12-26 „Jelgavas pilsētas pašvaldības pabalstu piešķiršanas noteikumi” 3.punkts, 10.8. un 10.10.apakšpunkts.

Ieteikumi

48. Lai nodrošinātu ģimenei (personai) iespēju saņemt tās vajadzībām atbilstošu sociālo palīdzību, tajā skaitā pabalstu medicīnas pakalpojumu apmaksai un pabalstu pārtikas iegādei personai ar invaliditāti, izvērtēt iespēju Jelgavas pilsētas pašvaldībā izdarīt grozījumus saistošajos noteikumos⁷², svītrojot ierobežojumu sociālās palīdzības saņemšanai attiecībā uz deklarēšanas ilgumu.
49. Lai nodrošinātu vienotu attieksmi sociālā atbalsta saņemšanai tām ģimenēm, kuras ir mainījušas faktisko dzīvesvietu no citas pašvaldības, izvērtēt iespēju izdarīt grozījumus saistošajos noteikumos⁷³, svītrojot ierobežojumu attiecībā uz deklarēšanas ilgumu bērna piedzimšanas pabalsta un pabalsta bērna invalīda ar smagiem funkcionāliem traucējumiem aprūpei saņemšanai.

Sociālās palīdzības administrēšanas process un piešķirto statusu un pabalstu tiesiskums

Konstatējumi

50. Revīzijā ir konstatēts, ka, lai nodrošinātu sociālās palīdzības klientu uzskaiti un sociālās palīdzības procesa administrēšanu, Jelgavas pilsētas pašvaldības Sociālajā dienestā tiek izmantota SIA „ZZ Dats” (vienotais reģ.Nr.40003278467) izstrādātā SOPA, kas tiek izmantota vēl 116 Latvijas pilsētu un novadu pašvaldībās, nodrošinot vienveidīgu automatizētu sociālās palīdzības procesa administrēšanu.
51. SOPA galvenās funkcijas ietver sociālā dienesta klientu uzskaiti, klientu materiālās situācijas izvērtēšanai nepieciešamo datu uzskaiti, klientu iztikas līdzekļu deklarāciju veidošanu un uzskaiti, pašvaldības pabalstu aprēķinu, izsniegto/atteikto pabalstu uzskaiti, kā arī pārskatu un atskaišu veidošanu, tajā skaitā Labklājības ministrijā un Centrālajā statistikas pārvaldē iesniedzamo pārskatu sagatavošanu, ģenerējot atskaites automatiskā sistēmā.
52. SOPA nodrošina arī datu saņemšanu no dažādām valsts informācijas sistēmām vai reģistriem:
 - 52.1. automatiski tiek nodrošināta datu saņemšana no Uzturlīdzekļu garantiju fonda iesniedzēju un parādnieku reģistra, kā arī no Nekustamā īpašuma valsts kadastra informācijas sistēmas par attiecīgās pašvaldības teritorijā esošajiem nekustamajiem īpašumiem;
 - 52.2. datu saņemšana no sešām valsts informācijas sistēmām vai reģistriem⁷⁴ var tikt nodrošināta tikai tad, ja attiecīgā pašvaldība ir noslēgusi līgumu ar konkrētā reģistra vai informācijas sistēmas pārziņi.
53. Līdz 01.07.2014. SOPA nenodrošināja datu saņemšanu no šādām valsts informācijas sistēmām vai reģistriem:
 - 53.1. Nodokļu informācijas sistēmas par personu ienākumiem, tajā skaitā par ienākumiem no saimnieciskās vai profesionālās darbības;
 - 53.2. Lauku atbalsta dienesta informācijas sistēmas par izmaksātajām subsīdijām lauksaimniecībai un lauku attīstībai;

⁷² Jelgavas pilsētas domes 29.11.2012. saistošo noteikumu Nr.12-26 „Jelgavas pilsētas pašvaldības pabalstu piešķiršanas noteikumi” 3.punkts.

⁷³ Jelgavas pilsētas domes 29.11.2012. saistošo noteikumu Nr.12-26 „Jelgavas pilsētas pašvaldības pabalstu piešķiršanas noteikumi” 3.punkts.

⁷⁴ Tiesu administrācijas uzturētā Valsts vienotā datorizētā zemesgrāmata, Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes uzturētais Iedzīvotāju reģistrs, Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras uzturētā Sociālās apdrošināšanas informācijas sistēma, Valsts akciju sabiedrības „Ceļu satiksmes drošības direkcija” uzturētais Transportlīdzekļu un to vadītāju valsts reģistrs, Nodarbinātības valsts aģentūras uzturētā Bezdarbnieku uzskaites un reģistrēto vakancu informācijas sistēma un Uzņēmumu reģistra informācijas sistēma.

- 53.3. Traktortehnikas, tās piekabju un traktortehnikas vadītāju informatīvās sistēmas;
- 53.4. Nekustamā īpašuma valsts kadastra informācijas sistēmas par tiem nekustamajiem īpašumiem, kas ir uzskaitīti citu pašvaldību teritorijā;
- 53.5. Ieslodzīto informācijas sistēmas.
54. Saskaņā ar SIA „ZZ Dats” sniegto informāciju Rīgas pilsētas pašvaldība SOPA ietvaros saņem datus arī no Valsts izglītības informācijas sistēmas un Invaliditātes informatīvās sistēmas. Minēto sistēmu pārziņi vēlas izstrādāt vienotu standarta līgumu visām pašvaldībām un tikai tad nodrošināt datu nodošanu SOPA pārējām pašvaldībām.
55. Jelgavas pilsētas pašvaldības Sociālajam dienestam, izmantojot SOPA, ir pieejami dati no visām revīzijas ziņojuma 52.punktā minētajām valsts informācijas sistēmām un reģistriem⁷⁵.
56. Lai gan SOPA funkcionalitāte nodrošina arī iespēju definēt regulāras datu pārbaudes, kas, mainoties ģimenes (personas) situācijai, paziņojuma veidā informē SOPA lietotāju, piemēram, par deklarētās dzīvesvietas maiņu, Jelgavas pilsētas pašvaldībā SOPA datu kontroles nav ieviestas.
57. Lai pārliecinātos par faktiski sniegto sociālo palīdzību, revīzijā ir pieprasīti dati⁷⁶ par laikā no 01.01.2013. līdz 30.04.2014. Jelgavas pilsētas Sociālā dienesta SOPA reģistrētajām mājsaimniecībām un visām personām, kas ir iekļautas mājsaimniecības sastāvā, par mājsaimniecībām sagatavotajām iztikas līdzekļu deklarācijām, par personām piešķirtajiem pabalstiem un izsniegtajām izziņām, kā arī par noslēgtajām vienošanās par līdzdarbību un personām noteiktajiem līdzdarbības pienākumiem.
58. 20.05.2014., pamatojoties uz Jelgavas pilsētas pašvaldības sniegto apliecinājumu un piekrišanu datu iesniegšanai, SIA „ZZ Dats” iesniedza⁷⁷ Valsts kontrolē datus par 7959 mājsaimniecībām piešķirto unikālo identifikācijas numuru un par šajās mājsaimniecībās iekļautajām 18 166 personām.
59. Lai pārliecinātos, vai Jelgavas pilsētas pašvaldībā sociālai palīdzībai paredzētie budžeta līdzekļi tiek izmantoti tiesiski, revīzijā izlases veidā ir veiktas pārbaudes, noskaidrojot:
- 59.1. vai ģimenes (personas) bija tiesīgas iegūt trūcīgas ģimenes (personas) statusu un vai tas ir piešķirts atbilstoši Ministru kabineta⁷⁸ un pašvaldības saistošajiem noteikumiem⁷⁹;
- 59.2. vai ģimenes (personas) bija tiesīgas saņemt tām piešķirtos sociālos pabalstus un citus pašvaldības piešķirtos tiesiskos labumus (nekustamā īpašuma nodokļa atvieglojumus);
- 59.3. vai piešķirot dzīvokļa pabalstu, pašvaldība nodrošina kontroli pār piešķirtā pabalsta izlietošanu atbilstoši piešķiršanas mērķim.
60. Pārbaudēm tika atlasītas 65 ģimeņu (personu) lietas no Sociālā dienesta SOPA reģistrētajām 5139 mājsaimniecībām, kurām laikā no 01.01.2013. līdz 30.04.2014. ir

⁷⁵ Datu saņemšana no Tiesu administrācijas uzturētās Valsts vienotās datorizētās zemesgrāmatas Jelgavas pilsētas pašvaldības SOPA tika nodrošināta revīzijas laikā (kopš 24.04.2014).

⁷⁶ Valsts kontroles 13.05.2014. vēstule Nr.9-2.3.1/435 „Par informācijas sniegšanu revīzijas lietā Nr.2.4.1-4/2014”; Valsts kontroles 27.05.2014. vēstule Nr.9-2.3.1/497 „Par informācijas sniegšanu revīzijas lietā Nr.2.4.1-4/2014”.

⁷⁷ SIA „ZZ Dats” 03.06.2014. datu pieņemšanas - nodošanas akts.

⁷⁸ Ministru kabineta 30.03.2010. noteikumi Nr.299 „Noteikumi par ģimenes vai atsevišķi dzīvojošas personas atzīšanu par trūcīgu”.

⁷⁹ Jelgavas pilsētas domes 29.11.2012. saistošie noteikumi Nr.12-27 „Trūcīgas un maznodrošinātas ģimenes (personas) statusa noteikšana Jelgavas pilsētas pašvaldībā”, 29.11.2012. saistošie noteikumi Nr.12-25 „Sociālās palīdzības pabalstu piešķiršanas noteikumi”.

piešķirts trūcīgas ģimenes (personas) statuss un/vai tās ir saņēmušas pašvaldības sniegto sociālo palīdzību, no tām:

- 60.1. 45 ģimenes (personas), kurām ir piešķirts trūcīgas ģimenes (personas) statuss un/vai tās ir saņēmušas pašvaldības sniegto sociālo palīdzību;
- 60.2. sešas ģimenes (personas), kurām ir piešķirts pabalsts ārkārtas situācijās;
- 60.3. 14 ģimenes (personas), kurām ir piešķirts pabalsts medicīnas pakalpojumu apmaksai.

Trūcīgas ģimenes (personas) statuss

Konstatējumi

61. Ministru kabineta noteikumi⁸⁰ paredz, ka ģimene (persona) atzīstama par trūcīgu, ja tās ienākumi katram ģimenes loceklim pēdējo triju mēnešu laikā nepārsniedz 128,06 EUR, kā arī:
 - 61.1. ja tai nepieder naudas līdzekļu uzkrājumi, vērtspapīri vai īpašums, izņemot:
 - 61.1.1. nekustamais īpašums vai tā daļa, kur savu dzīvesvietu deklarējis un dzīvo iesniedzējs un pārējās personas, kurām ir kopīga saimniecība ar iesniedzēju;
 - 61.1.2. bērna nekustamais īpašums un naudas līdzekļu uzkrājumi kredītiestādēs, ja nav bāriņtiesas atļaujas ar tiem rīkoties;
 - 61.1.3. dzīvokļa vai mājas iekārta, apģērbs, sadzīves priekšmeti, bērnu piederumi, kā arī cita manta un priekšmeti, kas pieder iesniedzējam un pārējām personām, kurām ir kopīga saimniecība ar iesniedzēju, un uz kuru nevar vērst piedziņu pēc izpildu dokumentiem saskaņā ar Civilprocesa likuma 1.pielikumu, izņemot minētā pielikuma 3.punktā norādītos naudas līdzekļus;
 - 61.1.4. pašvaldības saistošajos noteikumos noteiktais kustamais un nekustamais īpašums;
 - 61.1.5. kapitāla daļas un akcijas, ja maksātnespējas procesa dēļ vai atbilstoši citu kompetentu institūciju nolēmumam īpašniekam nav iespēju rīkoties ar šo īpašumu;
 - 61.2. ja tā nav noslēgusi uztura līgumu;
 - 61.3. ja tā nesaņem ilgstošās sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijas sniegtos pakalpojumus vai tā neatrodas ieslodzījumā;
 - 61.4. ja persona ir darbaspējas vecumā, kura nestrādā (nav uzskatāma par darba ņēmēju vai pašnodarbināto saskaņā ar likumu „Par valsts sociālo apdrošināšanu”), ir reģistrējusies Nodarbinātības valsts aģentūrā kā bezdarbnieks, izņemot, ja persona ir⁸¹:
 - 61.4.1. invaliditātes pensijas, vecuma pensijas vai valsts sociālā nodrošinājuma pabalsta saņēmēja;
 - 61.4.2. sieviete grūtniecības un dzemdību atvaļinājuma laikā, viens no bērna vecākiem vai cita persona bērna kopšanas periodā;

⁸⁰ Ministru kabineta 30.03.2010. noteikumu Nr.299 „Noteikumi par ģimenes vai atsevišķi dzīvojošas personas atzīšanu par trūcīgu” 2. un 19.punkts.

⁸¹ Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likuma 37.panta pirmā daļa.

- 61.4.3. viens no bērna invalīda vecākiem, ja bērns nesaņem piemērotus aprūpes pakalpojumus;
- 61.4.4. persona vecumā no 15 gadiem, kura iegūst izglītību klātienē vispārējās vidējās vai profesionālās vidējās izglītības iestādē vai ir pilna laika studējošais augstskolā.
62. Jelgavas pilsētas pašvaldība ir izmantojusi Ministru kabineta noteikumos⁸² paredzētās tiesības noteikt papildu īpašumu, kas ģimenei (personai) var piederēt trūcīgas ģimenes (personas) statusa saņemšanai, saistošajos noteikumos⁸³ paredzot, ka ģimenei (personai) var piederēt:
- 62.1. nekustamais īpašums, kurš nav piemērots dzīvošanai un kura kopējā kadastrālā vērtība nepārsniedz 11 383 EUR;
- 62.2. viens automobilis vai viena airu laiva, kas ģimenes (personas) īpašumā ir ilgāk par 24 mēnešiem, kā arī katram ģimenes loceklim viens motocikls, motorollers vai mopēds.
63. Lai ģimenei (personai) piešķirtu trūcīgas ģimenes (personas) statusu, tai ir jāiesniedz pašvaldības sociālajā dienestā Ministru kabineta noteikumu⁸⁴ pielikumā norādītā iztikas līdzekļu deklarācija, kurā persona norāda informāciju gan par ģimenes (personas) mantisko stāvokli, gan arī par ģimenes (personas) ienākumiem:
- 63.1. par pēdējiem pilniem trim kalendāra mēnešiem⁸⁵:
- 63.1.1. par ienākumiem no algota darba;
- 63.1.2. par saņemtiem valsts sociālās apdrošināšanas pabalstiem, atlīdzībām un pensiju (ieskaitot piemaksu pie pensijas), valsts sociāliem pabalstiem, stipendijām, kompensācijām, uzturlīdzekļiem;
- 63.1.3. par atsevišķi dzīvojoša laulātā vai bērna vecāka sniegto materiālo atbalstu;
- 63.1.4. par citiem ienākumiem;
- 63.2. par ienākumiem no nekustamā īpašuma un kustamā īpašuma pārdošanas, kas gūti pēdējo 12 kalendāra mēnešu laikā pirms iesnieguma iesniegšanas. Deklarācijā norādāmo vidējo ienākumu apmēru mēnesī aprēķina, ņemot vērā periodu no darījuma brīža līdz iesnieguma iesniegšanai pašvaldības sociālajā dienestā, izņemot summu, kas izlietota vienīgās dzīvesvietas nodrošināšanai⁸⁶;
- 63.3. par ieņēmumiem no saimnieciskās vai profesionālās darbības, kā arī subsīdijām lauksaimniecībai un lauku attīstībai par pēdējiem trim kalendāra mēnešiem vai par laikposmu no iepriekšējā gada 1.janvāra līdz 31.decembrim. Deklarācijā norādāmo vidējo ienākumu apmēru mēnesī aprēķina, ņemot vērā ieņēmumu periodu⁸⁷.

⁸² Ministru kabineta 30.03.2010. noteikumu Nr.299 „Noteikumi par ģimenes vai atsevišķi dzīvojošas personas atzīšanu par trūcīgu” 19.4.apakšpunkts.

⁸³ Jelgavas pilsētas domes 29.11.2012. saistošo noteikumu Nr.12-27 „Trūcīgas un maznodrošinātas ģimenes (personas) statusa noteikšana Jelgavas pilsētas pašvaldībā” 5.punkts.

⁸⁴ Ministru kabineta 30.03.2010. noteikumu Nr.299 „Noteikumi par ģimenes vai atsevišķi dzīvojošas personas atzīšanu par trūcīgu” 5.punkts un 1.pielikums.

⁸⁵ Ministru kabineta 30.03.2010. noteikumu Nr.299 „Noteikumi par ģimenes vai atsevišķi dzīvojošas personas atzīšanu par trūcīgu” 13.1.apakšpunkts.

⁸⁶ Ministru kabineta 30.03.2010. noteikumu Nr.299 „Noteikumi par ģimenes vai atsevišķi dzīvojošas personas atzīšanu par trūcīgu” 13.2.apakšpunkts.

⁸⁷ Ministru kabineta 30.03.2010. noteikumu Nr.299 „Noteikumi par ģimenes vai atsevišķi dzīvojošas personas atzīšanu par trūcīgu” 13.1.punkts.

64. Deklarācijā sniegtās ziņas pašvaldības sociālais dienests pārbauda, izmantojot pašvaldības un valsts datu reģistros pieejamās ziņas par ģimeni (personu) vai pieprasot ziņas no valsts un pašvaldību institūcijām, kā arī privātpersonām, ja nepieciešams, pieprasot arī ziņas apliecinošus dokumentus un apsekojot ģimeni (personu) dzīvesvietā⁸⁸.
65. Revīzijā iztikas līdzekļu deklarācija un cita personu lietās esošā informācija, kas ir izmantota lēmuma pieņemšanai par ģimenes (personas) atbilstību trūcīgas ģimenes (personas) statusam, ir salīdzināta ar valsts datu reģistros uzkrāto informāciju, tā pārliecinoties par ģimenes (personas) atbilstību trūcīgas ģimenes (personas) statusam pēc pieciem kritērijiem⁸⁹. Par ģimenes (personas) atbilstību pārējiem Ministru kabineta noteikumos⁹⁰ norādītajiem kritērijiem pārliecība gūta, pamatojoties uz lietā esošo informāciju.
66. Apkopojot pārbaucēju rezultātus, ir konstatēts, ka no izlasē iekļautajām 65 ģimenēm laikā no 01.01.2013. līdz 30.04.2014. trūcīgas ģimenes (personas) statuss ir piešķirts 45 ģimenēm (123 personām), no tām:
- 66.1. 19 ģimenēm (55 personām), trūcīgas ģimenes (personas) statuss ir piešķirts, ievērojot Ministru kabineta noteikumos⁹¹ un pašvaldības saistošajos noteikumos⁹² paredzētās prasības trūcīgas ģimenes (personas) statusa piešķiršanai;
- 66.2. 26 ģimenēm (68 personām), nebija tiesību iegūt trūcīgas ģimenes (personas) statusu, jo:
- 66.2.1. piecās ģimenēs (17 personas), darbspējīgie ģimenes locekļi nebija reģistrējušies Nodarbinātības valsts aģentūrā kā bezdarbnieki;
- 66.2.2. vienai ģimenei (4 personas), darbspējīgie ģimenes locekļi nebija reģistrējušies Nodarbinātības valsts aģentūrā, kādam no ģimenes locekļiem piederēja kapitāla daļas uzņēmumos, kas neatbilst Ministru kabineta noteikumos⁹³ norādītajām pazīmēm, ģimenes vidējie ienākumi uz vienu personu pārsniedza Ministru kabineta noteikumos⁹⁴ norādīto ienākumu līmeni, jo Sociālais dienests nebija ņēmis vērā ienākumus no pārdotā nekustamā īpašuma, kā arī ģimenei piederēja automašīna, kas tās īpašumā bija mazāk par 24 mēnešiem;

⁸⁸ Ministru kabineta 30.03.2010. noteikumu Nr.299 „Noteikumi par ģimenes vai atsevišķi dzīvojošas personas atzīšanu par trūcīgu” 7.punkts.

⁸⁹ Ģimenes (personas) ienākumu līmenis (ienākumi no darba algas, no nekustamā īpašuma, transportlīdzekļu un metāllūžņu pārdošanas, no saimnieciskās un profesionālās darbības un no Lauku atbalsta dienesta saņemtās subsīdijas), piederošās kapitāla daļas un akcijas, nekustamie īpašumi un transportlīdzekļi, noslēgtie uztura līgumi, atrašanās ielodzījumā, darbspējīgai personai reģistrācija Nodarbinātības valsts aģentūrā kā bezdarbniekam.

⁹⁰ Naudas līdzekļu uzkrājumi un vērtspapīri, parādsaistības un izsniegtie aizdevumi, saņemtie ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās institūcijas pakalpojumi.

⁹¹ Ministru kabineta 30.03.2010. noteikumi Nr.299 „Noteikumi par ģimenes vai atsevišķi dzīvojošas personas atzīšanu par trūcīgu”.

⁹² Jelgavas pilsētas domes 29.11.2012. saistošie noteikumi Nr.12-25 „Sociālās palīdzības pabalstu piešķiršanas noteikumi” un 29.11.2012. saistošie noteikumi Nr.12-27 „Trūcīgas un maznodrošinātas ģimenes (personas) statusa noteikšana Jelgavas pilsētas pašvaldībā”.

⁹³ Ministru kabineta 30.03.2010. noteikumu Nr.299 „Noteikumi par ģimenes vai atsevišķi dzīvojošas personas atzīšanu par trūcīgu” 19.5.apakšpunkts.

⁹⁴ Ministru kabineta 30.03.2010. noteikumu Nr.299 „Noteikumi par ģimenes vai atsevišķi dzīvojošas personas atzīšanu par trūcīgu” 2.punkts.

- 66.2.3. vienai personai ienākumi pārsniedza Ministru kabineta noteikumos⁹⁵ norādīto ienākumu līmeni, jo Sociālais dienests nebija ņēmis vērā ienākumus no pārdotā nekustamā īpašuma, kā arī personai piederēja kapitāla daļas uzņēmumā kas neatbilst Ministru kabineta noteikumos⁹⁶ norādītajām pazīmēm;
- 66.2.4. vienai ģimenei (5 personām), piederēja divas automašīnas;
- 66.2.5. vienai personai piederēja papildu nekustamais īpašums, kura kadastrālā vērtība pārsniedz 11 383 EUR;
- 66.2.6. piecām ģimenēm (18 personām) piederēja kapitāla daļas uzņēmumos, kas neatbilst Ministru kabineta noteikumos⁹⁷ norādītajām pazīmēm;
- 66.2.7. vienai personai piederēja traktortehnika;
- 66.2.8. 11 ģimenēm (21 personai) vidējie ienākumi uz ģimenes locekli pārsniedza Ministru kabineta noteikumos⁹⁸ norādīto ienākumu līmeni, jo Sociālais dienests nebija ņēmis vērā visus ģimenes (personas) ienākumus: ienākumus no algota darba, Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras izmaksātos pabalstus (slimības pabalstu, bezdarbnieka pabalstu, ģimenes valsts pabalstu u.c.), ienākumus no algotajiem pagaidu sabiedriskajiem darbiem, saimnieciskās darbības, mikrouzņēmumā saņemto atalgojumu, klienta lietā esošajās bankas kontu izdrukās norādītos ienākumus (skaidrās naudas iemaksas, uzturlīdzekļi), no Uzturlīdzekļu garantiju fonda saņemtos uzturlīdzekļus, kā arī ienākumus no pārdotā nekustamā īpašuma.
67. Revidentu vērtējumā minētās kļūdas ir radušās šādu iemeslu dēļ:
- 67.1. Sociālais dienests par ģimenes (personas) materiālo stāvokli nav pārliecinājies SOPA pieejamajās valsts informācijas sistēmās un reģistros;
- 67.2. Sociālais dienests ir ieguvis informāciju par ģimenes (personas) ienākumiem un materiālo stāvokli, taču to nav ņēmis vērā, kā arī ģimenes (personas) lietā nav sniedzis skaidrojumu, kāpēc minētā informācija nav ņemta vērā;
- 67.3. Sociālais dienests nav pārbaudījis, vai ģimene (persona) nav guvusi ieņēmumus:
- 67.3.1. no saimnieciskās darbības. Tā kā informācija par Valsts ieņēmumu dienestā reģistrētajiem saimnieciskās darbības veicējiem ir publiski pieejama, Sociālajam dienestam, atsaucoties uz publiski pieejamo informāciju, bija iespējams pieprasīt, lai ģimene (persona) iesniedz informāciju par ģimenes (personas) ienākumiem no saimnieciskās darbības⁹⁹;
- 67.3.2. no nekustamā īpašuma pārdošanas, par ko bija iespējams pārliecināties SOPA pieejamajā Valsts vienotajā datorizētajā zemesgrāmatā, vai ģimenei (personai) 12 mēnešus pirms trūcīgas ģimenes (personas) statusa piešķiršanas nav piederējis nekustamais

⁹⁵ Ministru kabineta 30.03.2010. noteikumu Nr.299 „Noteikumi par ģimenes vai atsevišķi dzīvojošas personas atzīšanu par trūcīgu” 2.punkts.

⁹⁶ Ministru kabineta 30.03.2010. noteikumu Nr.299 „Noteikumi par ģimenes vai atsevišķi dzīvojošas personas atzīšanu par trūcīgu” 19.5.apakšpunkts.

⁹⁷ Ministru kabineta 30.03.2010. noteikumu Nr.299 „Noteikumi par ģimenes vai atsevišķi dzīvojošas personas atzīšanu par trūcīgu” 19.5.apakšpunkts.

⁹⁸ Ministru kabineta 30.03.2010. noteikumu Nr.299 „Noteikumi par ģimenes vai atsevišķi dzīvojošas personas atzīšanu par trūcīgu” 2.punkts.

⁹⁹ Valsts ieņēmumu dienesta izziņa vai arī Saimnieciskās darbības ieņēmumu un izdevumu uzskaites žurnāls.

īpašums, kuru ģimene ir atsavinājusi, tā gūstot ieņēmumus no nekustamā īpašuma pārdošanas;

- 67.4. lai pārliecinātos par ģimenes (personas) ienākumiem, Sociālais dienests iztikas līdzekļu deklarācijā norādītās ziņas par ģimenes (personas) ienākumiem ir pārbaudījis, pieprasot informāciju no Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras, nevis no Valsts ieņēmumu dienesta, tā gūstot informāciju tikai par Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras piešķirtajiem pakalpojumiem un tiem ieņēmumiem, no kuriem ir aprēķinātas valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas.
68. Revīzijā, veicot detalizētās darījumu pārbaudes, ir konstatēts, ka Sociālajā dienestā nepastāv vienota pieeja ģimenes (personas) ienākumu izvērtēšanā gadījumos, kad klients ir iesniedzis izdrukas no norēķinu konta, jo, izvērtējot ģimenes (personas) ienākumus, viens sociālais darbinieks ir ņēmis vērā visas klienta un trešo personu veiktās iemaksas klienta norēķinu kontā, bet cits sociālais darbinieks tās nav ņēmis vērā, nepieprasot arī klientam sniegt skaidrojumu par ienākumu avotu.

GMI pabalsts

Konstatējumi

69. Saskaņā ar likumu¹⁰⁰ GMI pabalsts ir naudas un/vai mantiskais pabalsts, ko piešķir ģimenēm vai atsevišķi dzīvojošām personām, kuras objektīvu apstākļu dēļ negūst pietiekamus ienākumus un kuras atzītas par trūcīgām. Šis pabalsts nodrošina katram ģimenes loceklim garantēto minimālo ienākumu līmeni.
70. GMI pabalsta apmēru aprēķina kā starpību starp Ministru kabineta vai pašvaldības noteikto GMI līmeni katram ģimenes loceklim un trūcīgas ģimenes (personas) kopējiem ienākumiem¹⁰¹, ienākumus vērtējot atbilstoši normatīvajiem aktiem¹⁰² par ģimenes (personas) atzīšanu par trūcīgu.
71. Ministru kabineta noteikumi¹⁰³ paredz:
- 71.1. no 01.01.2013. GMI līmenis personai ir 49,80 EUR;
- 71.2. pašvaldības dome ir tiesīga noteikt citu garantēto ienākumu līmeni dažādām iedzīvotāju grupām (piemēram, bērniem, vecuma un invaliditātes pensiju saņēmējiem), kas nav zemāks par Ministru kabineta noteikumos¹⁰⁴ paredzēto (49,80 EUR) un nepārsniedz normatīvajos aktos par ģimenes vai atsevišķi dzīvojošas personas atzīšanu par trūcīgu noteikto ienākumu līmeni (128,06 EUR).
72. Pašvaldības saistošajos noteikumos var noteikt arī piemaksu GMI līmeņa apmērā vai lielākā apmērā pabalsta saņēmējiem, kuriem visi apgādājāmie ir nepilngadīgi¹⁰⁵.

¹⁰⁰ Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likuma 1.panta 10.punkts.

¹⁰¹ Ministru kabineta 17.06.2009. noteikumu Nr.550 „Kārtība, kādā aprēķināms, piešķirams, izmaksājams pabalsts garantētā minimālā ienākumu līmeņa nodrošināšanai un slēdzama vienošanās par līdzdarbību” 4.punkts.

¹⁰² Ministru kabineta 30.03.2010. noteikumi Nr.299 „Noteikumi par ģimenes vai atsevišķi dzīvojošas personas atzīšanu par trūcīgu”.

¹⁰³ Ministru kabineta 18.12.2012. noteikumu Nr.913 „Noteikumi par garantēto minimālo ienākumu līmeni” 2. un 3.punkts.

¹⁰⁴ Ministru kabineta 18.12.2012. noteikumu Nr.913 „Noteikumi par garantēto minimālo ienākumu līmeni” 2.punkts.

¹⁰⁵ Ministru kabineta 17.06.2009. noteikumu Nr.550 „Kārtība, kādā aprēķināms, piešķirams, izmaksājams pabalsts garantētā minimālā ienākumu līmeņa nodrošināšanai un slēdzama vienošanās par līdzdarbību” 6.punkts.

73. Revīzijā ir konstatēts, ka Jelgavas pilsētas pašvaldība nav izmantojusi Ministru kabineta noteikumos¹⁰⁶ paredzētās tiesības noteikt citu GMI līmeni vai arī piemaksu pie GMI pabalsta.
74. Revīzijā, pārbaudot, vai izlasē iekļautās ģimenes (personas) bija tiesīgas saņemt tām piešķirto GMI pabalstu, ir konstatēts, ka no 45 ģimenēm, kuras laikā no 01.01.2013. līdz 30.04.2014. ir ieguvušas trūcīgas ģimenes (personas) statusu, GMI pabalsts ir piešķirts un izmaksāts 31 ģimenei (74 personām), no tām:
- 74.1. deviņām ģimenēm (19 personām) GMI pabalsts ir piešķirts un aprēķināts atbilstoši Ministru kabineta noteikumiem¹⁰⁷;
- 74.2. 14 ģimenēm (28 personām) nebija tiesību saņemt GMI pabalstu, jo:
- 74.2.1. 11 ģimenēm (20 personām) nebija tiesības iegūt trūcīgas ģimenes (personas) statusu. Kopā minētajām ģimenēm (personām) ir izmaksāts GMI pabalsts 3781,34 EUR apmērā;
- 74.2.2. trīs ģimenēm (8 personām) bija tiesības iegūt trūcīgas ģimenes (personas) statusu, bet nebija tiesību saņemt GMI pabalstu, jo to ienākumu līmenis pārsniedza Ministru kabineta noteikumos¹⁰⁸ paredzēto GMI līmeni. Sociālais dienests, nosakot ģimenes (personas) tiesības uz GMI pabalstu, nebija ņēmis vērā piešķirto bezdarbnieka stipendiju, no algotajiem pagaidu sabiedriskajiem darbiem saņemto atlīdzību, kā arī Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras izmaksātos pabalstus. Kopā minētajām ģimenēm (personām) ir piešķirts GMI pabalsts 2185,19 EUR apmērā;
- 74.3. astoņām ģimenēm (27 personām) bija tiesības saņemt GMI pabalstu, bet Sociālais dienests nav pareizi aprēķinājis GMI pabalsta apmēru, jo pabalsta aprēķinā nav iekļāvis visus ģimenes (personas) ienākumus (ienākumus no algota darba, uzturlīdzekļus, bezdarbnieka stipendiju, mikrouzņēmumā saņemto atalgojumu, kā arī ienākumus no saimnieciskās darbības), bet vienai ģimenei pabalsts ir aprēķināts arī par ģimenes locekli, kas atradās ieslodzījumā. Kopā minētajām ģimenēm (personām) GMI pabalsts ir piešķirts par 1272,29 EUR lielākā apmērā.

Dzīvokļa pabalsts

Konstatējumi

75. Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likumā, kura mērķis ir noteikt sociālās palīdzības sniegšanas un saņemšanas principus, to personu loku, kurām ir tiesības šo palīdzību saņemt, nav ietverta dzīvokļa pabalsta definīcija¹⁰⁹, bet ir noteikts, ka dzīvokļa pabalsts ir viens no trim pašvaldību obligāti nodrošināmiem sociālās palīdzības pabalstu veidiem, kas tiek izmaksāts no pašvaldības pamatbudžeta¹¹⁰, kā arī ietverts deleģējums pašvaldībām saistošajos noteikumos noteikt dzīvokļa pabalsta apmēru, izmaksas kārtību un personas, kuras ir tiesīgas saņemt šo pabalstu¹¹¹.

¹⁰⁶ Ministru kabineta 18.12.2012. noteikumi Nr.913 „Noteikumi par garantēto minimālo ienākumu līmeni” un 17.06.2009. noteikumi Nr.550 „Kārtība, kādā aprēķināms, piešķirams, izmaksājams pabalsts garantētā minimālā ienākumu līmeņa nodrošināšanai un slēdzama vienošanās par līdzdarbību”.

¹⁰⁷ Ministru kabineta 17.06.2009. noteikumi Nr.550 „Kārtība, kādā aprēķināms, piešķirams, izmaksājams pabalsts garantētā minimālā ienākuma līmeņa nodrošināšanai un slēdzama vienošanās par līdzdarbību”.

¹⁰⁸ Ministru kabineta 17.06.2009. noteikumu Nr.550 „Kārtība, kādā aprēķināms, piešķirams, izmaksājams pabalsts garantētā minimālā ienākuma līmeņa nodrošināšanai un slēdzama vienošanās par līdzdarbību” 4.punkts.

¹⁰⁹ Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likuma 2.pants.

¹¹⁰ Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likuma 35.panta pirmā, otrā un trešā daļa.

¹¹¹ Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likuma 35.panta piektā daļa.

76. Dzīvokļa pabalsta definīcija un tiesiskais regulējums ir ietverts likumā „Par palīdzību dzīvokļa jautājumu risināšanā”:
- 76.1. dzīvokļa pabalsts ir pabalsts dzīvojamās telpas īres maksas un maksas par pakalpojumiem, kas saistīti ar dzīvojamās telpas lietošanu, segšanai¹¹²;
 - 76.2. pašvaldībai ir tiesības domes saistošajos noteikumos noteiktajā kārtībā un apmērā maksāt dzīvokļa pabalstu personām, kas denacionalizētā vai likumīgajam īpašniekam atdotā mājā lieto dzīvojamo telpu, kuru tās ir lietojušas līdz īpašuma tiesību atjaunošanai. Pašvaldības dome saistošajos noteikumos var noteikt arī citas personu kategorijas, kurām ir tiesības saņemt dzīvokļa pabalstu¹¹³.
77. Atbilstoši saistošajiem noteikumiem¹¹⁴ Jelgavas pilsētas pašvaldībā ir noteikti divi dzīvokļa pabalsta veidi:
- 77.1. pabalsts īres (apsaimniekošanas) maksas un pakalpojumu, kas saistīti ar dzīvojamās telpas lietošanu, apmaksai no 57 EUR līdz 157 EUR apmērā;
 - 77.2. pabalsts individuālās apkures nodrošināšanai 164 EUR vai 171 EUR apmērā vienu reizi gadā, ja pabalsta pieprasītājs dzīvo īrētā vai sev piederošā īpašumā, kas nav pieslēgts Jelgavas pilsētas centralizētajai siltumapgādes sistēmai.
78. Minētos pabalsta veidus ir tiesīgas saņemt ne tikai ģimenes (personas), kuru ienākumu līmenis nepārsniedz trūcīgas ģimenes (personas) ienākumu līmeni (128,06 EUR), bet arī divas ģimeņu (personu) kategorijas ar ienākumu līmeni līdz 257 EUR:
- 78.1. atsevišķi dzīvojoši pensionāri, pirmās un otrās grupas invalīdi, kā arī politiski represētie pensionāri ar ienākumu līmeni, kas nepārsniedz 257 EUR;
 - 78.2. ģimenes, kurā nav darbaspējīgu personu, ar ienākumu līmeni, kas nepārsniedz 228 EUR¹¹⁵.
79. Saistošie noteikumi¹¹⁶ neparedz ģimenēm (personām), tajā skaitā ģimenēm (personām), kuru ienākumu līmenis atbilst trūcīgas ģimenes (personas) ienākumu līmenim, pienākumu izvērtēt arī to materiālo stāvokli.
80. Revīzijā, pārbaudot, vai izlasē iekļautajām ģimenēm (personām) dzīvokļa pabalsts ir piešķirts atbilstoši Jelgavas pilsētas pašvaldības saistošajiem noteikumiem¹¹⁷, ir konstatēts, ka no izlasē iekļautajām 65 ģimenēm laikā no 01.01.2013. līdz 30.04.2014. dzīvokļa pabalsts ir piešķirts un izmaksāts 41 ģimenei (116 personām), no tām:
- 80.1. 24 ģimenēm (73 personām) pabalsts ir piešķirts, ievērojot Jelgavas pilsētas pašvaldības saistošajos noteikumos¹¹⁸ paredzēto dzīvokļa pabalsta piešķiršanas kārtību¹¹⁹;

¹¹² Likuma „Par palīdzību dzīvokļa jautājumu risināšanā” 3.panta 5.punkts.

¹¹³ Likuma „Par palīdzību dzīvokļa jautājumu risināšanā” 25.pants.

¹¹⁴ Jelgavas pilsētas domes 29.11.2012. saistošo noteikumu Nr.12-25 „Sociālās palīdzības pabalstu piešķiršanas noteikumi” 27.un 30.punkts.

¹¹⁵ Jelgavas pilsētas domes 29.11.2012. saistošo noteikumu Nr.12-25 „Sociālās palīdzības pabalstu piešķiršanas noteikumi” 27.un 30.punkts.

¹¹⁶ Jelgavas pilsētas domes 29.11.2012. saistošie noteikumi Nr.12-25 „Sociālās palīdzības pabalstu piešķiršanas noteikumi”.

¹¹⁷ Jelgavas pilsētas domes 29.11.2012. saistošie noteikumi Nr.12-25 „Sociālās palīdzības pabalstu piešķiršanas noteikumi”.

¹¹⁸ Jelgavas pilsētas domes 29.11.2012. saistošie noteikumi Nr.12-25 „Sociālās palīdzības pabalstu piešķiršanas noteikumi”.

¹¹⁹ Jelgavas pilsētas domes 29.11.2012. saistošo noteikumu Nr.12-25 „Sociālās palīdzības pabalstu piešķiršanas noteikumi” 27.un 30.punkts.

- 80.2. 17 ģimenēm (43 personām) nebija tiesību saņemt dzīvokļa pabalstu par kopējo summu 3566,98 EUR, jo to ienākumu līmenis pārsniedza pašvaldības saistošajos noteikumos¹²⁰ noteikto.
81. Atbilstoši saistošajiem noteikumiem¹²¹ dzīvokļa pabalstu īres (apsaimniekošanas) maksas un pakalpojumu, kas saistīti ar dzīvojamās telpas lietošanu, apmaksai pārskaita pakalpojumu sniedzēja bankas kontā, savukārt pabalstu individuālās apkures nodrošināšanai – pabalsta pieprasītāja bankas kontā.
82. Veicot detalizētās darījumu pārbaudes, nav konstatēts, ka Sociālais dienests būtu pieprasījis personām iesniegt attaisnojuma dokumentus par piešķirtā dzīvokļa pabalsta individuālās apkures nodrošināšanai izlietošanu.

Citi pašvaldības noteiktie sociālās palīdzības pabalsti, izņemot vienreizēju pabalstu ārkārtas situācijā

Konstatējumi

83. Revīzijā, pārbaudot, vai izlasē iekļautās ģimenes (personas) bija tiesīgas saņemt arī pārējos pašvaldības saistošajos noteikumos¹²² paredzētos sociālās palīdzības pabalstus (pabalstu medicīnas pakalpojumu apmaksai, pabalstu pirmsskolas izglītības iestādes ēdināšanas pakalpojuma apmaksai, pabalstu ēdināšanai vispārējās izglītības iestādē, pabalstu mācību piederumu iegādei), ir konstatēts, ka no izlasē iekļautajām 65 ģimenēm (personām) laikā no 01.01.2013. līdz 30.04.2014.:
- 83.1. deviņas ģimenes (26 personas) nebija tiesīgas saņemt pabalstu medicīnas pakalpojumu apmaksai par kopējo summu 677,26 EUR, jo to ienākumu līmenis pārsniedza pašvaldību saistošajos noteikumos¹²³ norādīto (Sociālais dienests nebija ņēmis vērā personu ienākumus no algota darba, bezdarbnieku stipendijas, bezdarbnieku pabalstus, ienākumus no nekustamā īpašuma pārdošanas);
- 83.2. viena ģimene nebija tiesīga saņemt pabalstu pirmsskolas izglītības iestādes ēdināšanas pakalpojuma apmaksai par kopējo summu 213,43 EUR, jo ģimene nebija klasificējama kā daudz bērnu ģimene¹²⁴, turklāt tās ienākumi pārsniedza pašvaldības saistošajos noteikumos¹²⁵ paredzēto apmēru;
- 83.3. viena ģimene nebija tiesīga saņemt pabalstu ēdināšanai vispārējās izglītības iestādē par kopējo summu 136,38 EUR, jo ģimene nebija klasificējama kā daudz bērnu ģimene¹²⁶, kā arī tās ienākumi pārsniedza pašvaldības saistošajos noteikumos¹²⁷ paredzēto apmēru;

¹²⁰ Jelgavas pilsētas pašvaldības 29.11.2012. saistošie noteikumi Nr.12-25 „Sociālās palīdzības pabalstu piešķiršanas noteikumi”.

¹²¹ Jelgavas pilsētas pašvaldības 29.11.2012. saistošo noteikumu Nr.12-25 „Sociālās palīdzības pabalstu piešķiršanas noteikumi” 25.punkts.

¹²² Jelgavas pilsētas pašvaldības 29.11.2012. saistošie noteikumi Nr.12-26 „Jelgavas pilsētas pašvaldības pabalstu piešķiršanas noteikumi”.

¹²³ Jelgavas pilsētas pašvaldības 29.11.2012. saistošo noteikumu Nr.12-25 „Sociālās palīdzības pabalstu piešķiršanas noteikumi” 27. un 30.punkts.

¹²⁴ Jelgavas pilsētas pašvaldības 29.11.2012. saistošo noteikumu Nr.12-26 „Jelgavas pilsētas pašvaldības pabalstu piešķiršanas noteikumi” 8.punkts.

¹²⁵ Jelgavas pilsētas pašvaldības 29.11.2012. saistošo noteikumu Nr.12-26 „Jelgavas pilsētas pašvaldības pabalstu piešķiršanas noteikumi” 24.punkts.

¹²⁶ Jelgavas pilsētas domes 29.11.2012. saistošo noteikumu Nr.12-26 „Jelgavas pilsētas pašvaldības pabalstu piešķiršanas noteikumi” 8.punkts.

¹²⁷ Jelgavas pilsētas domes 29.11.2012. saistošo noteikumu Nr.12-26 „Jelgavas pilsētas pašvaldības pabalstu piešķiršanas noteikumi” 24.punkts.

- 83.4. viena ģimene nebija tiesīga saņemt pabalstu mācību piederumu iegādei par kopējo summu 56,91 EUR, jo ģimenes ienākumi pārsniedza Jelgavas pilsētas pašvaldības saistošajos noteikumos¹²⁸ paredzēto apmēru.
84. Revīzijā, apkopojot informāciju par visām ģimenēm (personām), kurām nebija tiesību iegūt trūcīgas ģimenes (personas) statusu, ir konstatēts, ka kopā minētajām 12 ģimenēm (personām) Jelgavas pilsētas dome ir piemērojusi nekustamā īpašuma nodokļa atvieglojumus par kopējo summu 213,46 EUR.
85. Likums¹²⁹ paredz, ka pašvaldības sociālais dienests pieņem lēmumu par nepamatoti izmaksāto sociālās palīdzības pabalstu atgūšanu, ja tas konstatē, ka attiecīgais pabalsts ir nepamatoti izmaksāts klienta vainas dēļ, klientam sniedzot nepatiesu vai nepilnīgu informāciju vai nepaziņojot par pārmaiņām, kas varētu ietekmēt tiesības uz šo pabalstu vai tā apmēru. Lēmumu izpilda tiesu izpildītājs Administratīvā procesa likumā noteiktajā kārtībā, pamatojoties uz pašvaldības sociālā dienesta izpildrīkojumu.
86. Saskaņā ar Jelgavas pilsētas pašvaldības Sociālā dienesta pārstāvju sniegto informāciju, ja Sociālais dienests ir konstatējis, ka persona vairs nav tiesīga saņemt sociālo palīdzību, personai pabalsta izmaksa ir pārtraukta ar to dienu, kad izmaiņas ir konstatētas, nevis ar atpakaļejošu datumu. Sociālā dienesta pārstāvji uzsver, ka Sociālā dienesta pieņemtie lēmumi ir bijuši atbilstoši konkrētā brīža situācijai un likumīgi, tāpēc pārmaksas neveidojas.

Secinājumi

87. Jelgavas pilsētas pašvaldības Sociālā dienesta izveidotās iekšējās kontroles procedūras, izvērtējot ģimenes (personas) atbilstību trūcīgas ģimenes (personas) statusam un tās tiesības saņemt normatīvajos aktos paredzētos sociālos pabalstus, kā arī aprēķinot GMI pabalstu, nav pilnīgas un nenodrošina, ka pieņemtie lēmumi atbilst Ministru kabineta noteikumiem¹³⁰ un pašvaldības saistošajiem noteikumiem¹³¹. Tāpēc Jelgavas pilsētas pašvaldības Sociālais dienests laikā no 01.01.2013. līdz 30.04.2014. ir prettiesiski izlietojis pašvaldības budžeta līdzekļus vismaz 12 103,24 EUR apmērā.
88. Jelgavas pilsētas pašvaldība nav nodrošinājusi, ka, izvērtējot ģimenes (personas) tiesības uz dzīvokļa pabalstu un citiem pašvaldības noteiktajiem sociālās palīdzības pabalstiem, tiek ņemts vērā arī ģimenes (personas) materiālais stāvoklis, tā radot risku, ka sociālās palīdzības pabalsti tiek piešķirti arī tādām ģimenēm (personām), kuru materiālais stāvoklis neatbilst likumā¹³² paredzētajiem priekšnoteikumiem sociālās palīdzības piešķiršanai „ģimenēm (personām) krīzes situācijā, kuru ienākumu un materiālais stāvoklis nav pietiekams pamatvajadzību nodrošināšanai”.
89. Jelgavas pilsētas pašvaldības Sociālais dienests, nenosakot kontroles procedūras piešķirtā dzīvokļa pabalsta apmaksai izlietošanai, rada risku, ka piešķirtie dzīvokļa pabalsti individuālās apkures nodrošināšanai netiek izlietoti atbilstoši pabalsta piešķiršanas mērķim.

¹²⁸ Jelgavas pilsētas domes 29.11.2012. saistošo noteikumu Nr.12-26 „Jelgavas pilsētas pašvaldības pabalstu piešķiršanas noteikumi” 26.punkts.

¹²⁹ Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likuma 39.¹pants.

¹³⁰ Ministru kabineta 30.03.2010. noteikumu Nr.299 „Noteikumi par ģimenes vai atsevišķi dzīvojošas personas atzīšanu par trūcīgu” 2. un 19.punkts un 17.06.2009. noteikumi Nr.550 „Kārtība, kādā aprēķināms, piešķirams, izmaksājams pabalsts garantētā minimālā ienākumu līmeņa nodrošināšanai un slēdzama vienošanās par līdzdarbību”.

¹³¹ Jelgavas pilsētas domes 29.11.2012. saistošie noteikumi Nr.12-26 „Jelgavas pilsētas pašvaldības pabalstu piešķiršanas noteikumi” un 29.11.2012. saistošie noteikumi Nr.12-25 „Sociālās palīdzības pabalstu piešķiršanas noteikumi”.

¹³² Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likuma 5.panta pirmā daļa, 32.pants un 34.panta pirmā daļa.

Ieteikumi

90. Lai nodrošinātu, ka trūcīgas ģimenes (personas) statuss un sociālās palīdzības pabalsti tiek piešķirti un aprēķināti atbilstoši Ministru kabineta noteikumiem¹³³ un pašvaldības saistošajos noteikumiem¹³⁴, Jelgavas pilsētas pašvaldībai izvērtēt iespēju pilnveidot iekšējās kontroles procedūras, izvērtējot ģimenes (personas) ienākumus un materiālo stāvokli trūcīgas ģimenes (personas) statusa un sociālās palīdzības pabalstu piešķiršanai, kā arī pabalstu aprēķinam.
91. Lai nodrošinātu, ka sociālā palīdzība tiek sniegta atbilstoši likumā¹³⁵ noteiktajam mērķim, Jelgavas pilsētas domei izvērtēt iespēju saistošajos noteikumos¹³⁶ noteikt ģimenes (personas) materiālā stāvokļa līmeni sociālās palīdzības, izņemot vienreizējā pabalsta ārkārtas situācijā, saņemšanai un ņemt to vērā, nosakot ģimenes (personas) tiesības uz saistošajos noteikumos¹³⁷ paredzētajiem sociālās palīdzības pabalstiem.
92. Jelgavas pilsētas pašvaldības Sociālajam dienestam izvērtēt iespēju atgūt nepamatoti izmaksātos sociālās palīdzības pabalstus, tā nodrošinot likuma¹³⁸ ievērošanu.
93. Jelgavas pilsētas pašvaldības Sociālajam dienestam izvērtēt iespēju izveidot iekšējās kontroles procedūras, lai pārliecinātos par piešķirtā dzīvokļa pabalsta individuālās apkures nodrošināšanai izlietošanu atbilstoši mērķim.

Jelgavas pilsētas pašvaldības saistošo noteikumu nepilnības pabalstam medicīnas pakalpojumu apmaksai

Konstatējumi

94. Jelgavas pilsētas pašvaldības saistošie noteikumi¹³⁹ paredz, ka pabalsts ārstēšanās izdevumu apmaksai un pabalsts zobārstniecības pakalpojumu apmaksai tiek piešķirts tikai personai, kura nav iedzīvotāju ienākuma nodokļa maksātāja un uz kuru neattiecas Latvijas Republikas normatīvie akti par attaisnoto izdevumu par izglītību un ārstnieciskajiem pakalpojumiem kompensāciju.
95. Likums¹⁴⁰ paredz, ka iedzīvotāju ienākuma nodokļa (turpmāk – IIN) maksātāji ir fiziskas personas, kuras taksācijas periodā (kalendārajā gadā) ir guvušas ienākumus. Ar IIN apliek fiziskās personas algotā darbā gūtos ienākumus, ienākumus no saimnieciskās darbības, ienākumus no kapitāla pieauguma un citus likumā¹⁴¹ noteiktos ienākumus, ņemot vērā nosacījumus, kuri ietekmē apliekamā ienākuma apmēru (neapliekamais minimums, atvieglojumi par apgādājamiem u.c.).

¹³³ Ministru kabineta 30.03.2010. noteikumi Nr.299 „Noteikumi par ģimenes vai atsevišķi dzīvojošas personas atzīšanu par trūcīgu” un 17.06.2009. noteikumi Nr.550 „Kārtība, kādā aprēķināms, piešķirams, izmaksājams pabalsts garantētā minimālā ienākumu līmeņa nodrošināšanai un slēdzama vienošanās par līdzdarbību”.

¹³⁴ Jelgavas pilsētas domes 29.11.2012. saistošie noteikumi Nr.12-26 „Jelgavas pilsētas pašvaldības pabalstu piešķiršanas noteikumi” un 29.11.2012. saistošie noteikumi Nr.12-25 „Sociālās palīdzības pabalstu piešķiršanas noteikumi”.

¹³⁵ Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likuma 5.panta pirmā daļa un 32.pants.

¹³⁶ Jelgavas pilsētas domes 29.11.2012. saistošie noteikumi Nr.12-25 „Sociālās palīdzības pabalstu piešķiršanas noteikumi”.

¹³⁷ Jelgavas pilsētas domes 29.11.2012. saistošie noteikumi Nr.12-25 „Sociālās palīdzības pabalstu piešķiršanas noteikumi”.

¹³⁸ Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likuma 39.¹pants.

¹³⁹ Jelgavas pilsētas domes 29.11.2012. saistošo noteikumu Nr.12-26 „Jelgavas pilsētas pašvaldības pabalstu piešķiršanas noteikumi” 30.punkts.

¹⁴⁰ Likuma „Par iedzīvotāju ienākuma nodokli” 2.pants.

¹⁴¹ Likuma „Par iedzīvotāju ienākuma nodokli” 1.pants.

96. Personai ir tiesības atgūt samaksāto IIN par attaisnotajiem izdevumiem izglītībai un ārstniecības pakalpojumiem¹⁴², iesniedzot Valsts ieņēmumu dienestā Gada ienākumu deklarāciju par taksācijas gadu, ja tā taksācijas gadā ir veikusi IIN iemaksas.
97. Uz personu, kura ir IIN maksātāja, var neattiekties normatīvie akti par attaisnoto izdevumu atgūšanu, jo, ņemot vērā visus ienākumiem piemērotos atvieglojumus, personai var nebūt ar nodokli apliekamas ienākumu bāzes, no kuras aprēķināms IIN, tāpēc persona attiecīgajā taksācijas gadā nebūs veikusi IIN iemaksas, kas piešķir tiesības atgūt samaksāto nodokli par attaisnotajiem izdevumiem. Piemēram, 2013.gadā persona, saņemot 300 EUR bruto mēneša darba algu, no kuras ieturētas darba ņēmēja valsts sociālās apdrošināšanas iemaksas un kurai piemērots neapliekamais minimums un atvieglojumi par diviem apgādājamiem, nav veikusi IIN iemaksas, tāpēc tā nevar atgūt IIN pārmaksu par attaisnotajiem izdevumiem par izglītību un ārstnieciskajiem pakalpojumiem.
98. Jelgavas pilsētas pašvaldības saistošie noteikumi¹⁴³ arī paredz, ka pabalstu medikamentu iegādei akūtu (pēkšņu) slimību vai hronisku (atkārtotu) slimību paasinājumu gadījumos piešķir tikai par tādu medikamentu iegādi, kas tiek kompensēti līdz 75% no to pilnās vērtības vai arī nav iekļauti valsts kompensējamo medikamentu sarakstā.
99. Saskaņā ar Ministru kabineta noteikumiem¹⁴⁴ kompensējamo zāļu iegādes izdevumus pie noteiktām diagnozēm sedz arī 100% apmērā vai attiecīgās grupas references cenas apmērā, tomēr gadījumos, ja medikaments nav pieejams pa references cenu, personai ir jāsedz starpība starp nerefences un references cenu (valsts kompensāciju un medikamenta pārdošanas cenu aptiekā), kā arī jāveic maksājums 0,71 EUR apmērā par katru kompensējamo medikamentu recepti¹⁴⁵.

Secinājums

100. Jelgavas pilsētas pašvaldība nav nodrošinājusi, ka tās noteiktie kritēriji pabalsta piešķiršanai, kas paredzēts medicīnas pakalpojumu apmaksai, atbilst likumā¹⁴⁶ nostiprinātajiem sociālās palīdzības pamatprincipiem un nodrošina vienotu attieksmi pret personām ar līdzvērtīgu ienākumu līmeni, jo:
 - 100.1. saistošajos noteikumos¹⁴⁷ ir ierobežojusi personas tiesības saņemt pabalstu ārstēšanās izdevumu apmaksai un pabalstu zobārstniecības pakalpojumu apmaksai, ja persona ir IIN maksātāja un uz to attiecas Latvijas Republikas normatīvie akti par attaisnoto izdevumu par izglītību un ārstnieciskajiem pakalpojumiem kompensāciju. Pašvaldība nav ņēmusi vērā, ka minētie normatīvie akti nevis paredz kompensēt personas ārstēšanās izdevumus, bet gan tikai samazināt ar iedzīvotāju ienākuma nodokli apliekamo ienākumu bāzi, lai atgūtu IIN pārmaksu;

¹⁴² Likuma „Par iedzīvotāju ienākuma nodokli” 1.pants un 39.panta otrā daļa.

¹⁴³ Jelgavas pilsētas domes 29.11.2012. saistošo noteikumu Nr.12-26 „Jelgavas pilsētas pašvaldības pabalstu piešķiršanas noteikumi” 32.punkts.

¹⁴⁴ Ministru kabineta 31.10.2006. noteikumu Nr.899 „Ambulatorajai ārstēšanai paredzēto zāļu un medicīnisko ierīču iegādes izdevumu kompensācijas kārtība” 4.punkts.

¹⁴⁵ Ministru kabineta 31.10.2006. noteikumu Nr.899 „Ambulatorajai ārstēšanai paredzēto zāļu un medicīnisko ierīču iegādes izdevumu kompensācijas kārtība” 4.¹punkts.

¹⁴⁶ Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likuma 5.panta pirmā daļa un 32.pants.

¹⁴⁷ Jelgavas pilsētas domes 29.11.2012. saistošo noteikumu Nr.12-26 „Jelgavas pilsētas pašvaldības pabalstu piešķiršanas noteikumi” 30.punkts.

- 100.2. saistošajos noteikumos¹⁴⁸ ir ierobežojusi personas tiesības saņemt pabalstu medikamentu iegādei par medikamentiem, kas ir iekļauti valsts kompensējamo medikamentu sarakstā un tiek kompensēti 100% apmērā no to references cenas, neņemot vērā, ka, iegādājoties attiecīgos medikamentus, personai ir jāveic arī līdzmaksājums.

Ieteikums

101. Lai nodrošinātu ģimenei (personai) iespēju saņemt tās vajadzībām atbilstošu sociālo palīdzību, Jelgavas pilsētas pašvaldībai izvērtēt iespēju izdarīt grozījumus saistošajos noteikumos¹⁴⁹, svītrojot šādus ierobežojumus:
- 101.1. saņemt pabalstu ārstēšanās izdevumu apmaksai un pabalstu zobārstniecības pakalpojumu apmaksai, ja persona ir iedzīvotāju ienākuma nodokļa maksātājs un uz to attiecas Latvijas Republikas normatīvie akti par attaisnoto izdevumu par izglītību un ārstnieciskajiem pakalpojumiem kompensāciju;
- 101.2. saņemt pabalstu medikamentu iegādei par medikamentiem, kas ir iekļauti valsts kompensējamo medikamentu sarakstā un tiek kompensēti 100% apmērā no to references cenas.

Labklājības ministrijai iesniedzamo valsts statistikas pārskatu sagatavošana

Konstatējumi

102. Ministru kabineta noteikumi¹⁵⁰ paredz, ka sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības sniedzējiem ir pienākums sagatavot un iesniegt Labklājības ministrijā noteiktas formas valsts statistikas pārskatus:
- 102.1. līdz nākamā mēneša 15.datumam – par sociālās palīdzības sniegšanu novada/republikas pilsētas pašvaldībā par kalendāro mēnesi¹⁵¹;
- 102.2. līdz nākamā gada 15.februārim – par sociālajiem pakalpojumiem un sociālo palīdzību novada/republikas pilsētas pašvaldībā par iepriekšējo kalendāro gadu¹⁵².
103. Labklājības ministrija kopsavilkumu par pašvaldību sagatavotajiem kalendārā gada pārskatiem iesniedz Centrālajā statistikas pārvaldē¹⁵³.

¹⁴⁸ Jelgavas pilsētas domes 29.11.2012. saistošo noteikumu Nr.12-26 „Jelgavas pilsētas pašvaldības pabalstu piešķiršanas noteikumi” 32.punkts.

¹⁴⁹ Jelgavas pilsētas domes 29.11.2012. saistošo noteikumu Nr.12-26 „Jelgavas pilsētas pašvaldības pabalstu piešķiršanas noteikumi” 30. un 32.punkts.

¹⁵⁰ Ministru kabineta 06.04.2010. noteikumu Nr.338 „Noteikumi par valsts statistikas pārskatiem sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības jomā” 2.1. un 2.2.apakšpunkts.

¹⁵¹ Ministru kabineta 06.04.2010. noteikumu Nr.338 „Noteikumi par valsts statistikas pārskatiem sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības jomā” 1.pielikums „Pārskats par sociālās palīdzības sniegšanu _____ novada/republikas pilsētas pašvaldībā _____ gada _____ mēnesī”.

¹⁵² Ministru kabineta 06.04.2010. noteikumu Nr.338 „Noteikumi par valsts statistikas pārskatiem sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības jomā” 2.pielikums „Pārskats par sociālajiem pakalpojumiem un sociālo palīdzību _____ novada/republikas pilsētas pašvaldībā _____ gadā”.

¹⁵³ Ministru kabineta 06.04.2010. noteikumu Nr.338 „Noteikumi par valsts statistikas pārskatiem sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības jomā” 8.punkts.

104. Atbilstoši ar Ministru kabineta noteikumiem¹⁵⁴ apstiprinātajai formai pārskatā par kalendāro gadu informācija par sniegto sociālo palīdzību un pārējiem pabalstiem ir norādāma un grupējama šādā kārtībā:
- 104.1. informācija par pašvaldības sniegto sociālo palīdzību ir norādāma pārskata 3.sadaļā „*Ziņas par pašvaldības sniegto sociālo palīdzību*”, kas tiek grupēta šādi:
- 104.1.1. 3.1. „*Ienākumu testētie pašvaldības sociālās palīdzības pabalsti*”: ietver informāciju par kopējo palīdzības apjomu un personu raksturojumu (3.1.1. un 3.1.2.), informāciju par izmaksātajiem GMI pabalstiem (3.1.3.), dzīvokļa pabalstiem (3.1.4.) un pārējiem pašvaldības saistošajos noteikumos paredzētajiem citiem sociālās palīdzības pabalstiem ģimenes pamatvajadzību nodrošināšanai (3.1.5.), grupējot tos pēc pārskatā paredzētā pamatvajadzību veida;
- 104.1.2. 3.2. „*Pašvaldības sociālās palīdzības pabalsti, kurus piešķir bez ģimenes (personas) testēšanas*”: ietver informāciju par piešķirtajiem vienreizējiem pabalstiem ārkārtas situācijā (3.2.1.) un par citos ārējos tiesību aktos noteiktajiem pašvaldības sociālās palīdzības pabalstiem (garantijām) bāreņiem un audžuģimenēm (3.2.2.);
- 104.2. ja pašvaldība saistošajos noteikumos ir paredzējusi arī citus sociālos pabalstus, kas neatbilst sociālās palīdzības definīcijai un tiek piešķirti kā pašvaldības brīvprātīgā iniciatīva autonomu funkciju izpildei, informācija par sniegto pabalstu apmēru ir norādāma pārskata 4.sadaļā „*Pašvaldības budžeta izdevumi sociālā atbalsta pasākumiem*” kodā 413 „*Citi atbalsta pasākumi un kompensācijas iedzīvotājiem*”.
105. Revīzijā, pārbaudot Jelgavas pilsētas valsts statistikas pārskatu par 2013.gadu, ir konstatēts:
- 105.1. Jelgavas pilsētas pašvaldība tās saistošajos noteikumos¹⁵⁵ paredzēto vienreizējo pabalstu personai, atbrīvojoties no brīvības atņemšanas iestādes, un apbedīšanas pabalstu, kas tiek piešķirti kā pašvaldības brīvprātīgā iniciatīva autonomu funkciju izpildē, Labklājības ministrijas pārskatā 25 613 EUR apmērā ir norādījusi kā vienreizēju pabalstu ārkārtas situācijā, kas pārskatā tiek klasificēts kā 3.2. „*Pašvaldības sociālās palīdzības pabalsti, kurus piešķir bez ģimenes (personas) ienākumu testēšanas*”;
- 105.2. Jelgavas pilsētas pašvaldība tās saistošajos noteikumos¹⁵⁶ paredzētos pabalstus daudz bērnu ģimenēm (pabalsts ēdināšanai vispārējās izglītības iestādē, pabalsts pirmsskolas izglītības iestādes ēdināšanas pakalpojuma apmaksai, pabalsts profesionālās ievirzes izglītības programmas dalības maksas segšanai, pabalsts pilsētas sabiedriskā transporta braukšanas maksas segšanai), kas daudz bērnu ģimenēm tiek piešķirti, nevērtējot ienākumus, Labklājības ministrijas pārskatā ir norādījusi kā sociālās palīdzības pabalstus, kas pārskatā tiek klasificēti kā 3.1. „*Ienākumu testētie pašvaldības sociālās palīdzības pabalsti*”.

¹⁵⁴ Ministru kabineta 06.04.2010. noteikumu Nr.338 „Noteikumi par valsts statistikas pārskatiem sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības jomā” 2.pielikums „Pārskats par sociālajiem pakalpojumiem un sociālo palīdzību _____ novada/republikas pilsētas pašvaldībā ____ gadā”.

¹⁵⁵ Jelgavas pilsētas domes 29.11.2012. saistošo noteikumu Nr.12-26 „Jelgavas pilsētas pašvaldības pabalstu piešķiršanas noteikumi” 10.12. un 10.14.apakšpunkts.

¹⁵⁶ Jelgavas pilsētas domes 29.11.2012. saistošo noteikumu Nr.12-26 „Jelgavas pilsētas pašvaldības pabalstu piešķiršanas noteikumi” 10.1., 10.2., 10.4. un 10.5.apakšpunkts.

106. Revīzijā Labklājības ministrija sniedza informāciju, ka pašvaldību sagatavotos pārskatus Labklājības ministrija izmanto arī nozares politikas veidošanai, monitoringam, informatīvo ziņojumu sagatavošanai, pētījumu veikšanai (OECD¹⁵⁷, Pasaules Banka¹⁵⁸), diskutējot ar Eiropas Komisijas pārstāvjiem, kā arī sociālās palīdzības politikas veidotājiem, dažādās diskusijās, forumos, Saeimā u.c.

Secinājums

107. Jelgavas pilsētas pašvaldības Sociālā dienesta Labklājības ministrijā iesniegtais valsts statistikas pārskats par 2013.gadu nav sagatavots atbilstoši Ministru kabineta noteikumiem¹⁵⁹ un nesniedz patiesu informāciju par Jelgavas pilsētas pašvaldības Sociālā dienesta 2013.gadā sniegto sociālo palīdzību un tās apmēru, jo pārskatā kā sociālā palīdzība ir norādīti arī tādi pabalsti, kas neatbilst sociālās palīdzības definīcijai un tiek piešķirti kā pašvaldības brīvprātīgā iniciatīva autonomu funkciju izpildē, tā pašvaldības sniegto sociālo palīdzību pārskatā uzrādot vismaz par 25 613 EUR lielākā apmērā.

Ieteikums

108. Lai nodrošinātu, ka valsts statistikas pārskati sniedz patiesu informāciju par pašvaldības sniegto sociālo palīdzību un tās apmēru, Jelgavas pilsētas pašvaldībai valsts statistikas pārskatus sagatavot atbilstoši Ministru kabineta noteikumiem¹⁶⁰.

Neatbilstoša izdevumu klasifikācijas piemērošana

Konstatējumi

109. Ministru kabineta noteikumi¹⁶¹ paredz budžeta izdevumu klasifikāciju atbilstoši ekonomiskajām kategorijām un nosaka pašvaldībām pienākumu budžeta izpildei klasifikāciju piemērot pilnā apmērā, tai skaitā:
110. *EKK 6299 „Pārējie klasifikācijā neminētie no valsts un pašvaldību budžeta veiktie maksājumi iedzīvotājiem naudā”* uzskaitīt no valsts un pašvaldību budžeta līdzekļiem saskaņā ar likumiem, Ministru kabineta noteikumiem, tiesas nolēmumiem, kontrolējošo institūciju lēmumiem un citiem normatīvajiem dokumentiem veiktās izmaksas iedzīvotājiem, kuras nav minētas citos koda 6000 apakškodos. Kodā neuzskaita no pašvaldību budžeta līdzekļiem veiktās izmaksas iedzīvotājiem, kas tiek īstenotas kā pašvaldību brīvprātīgās iniciatīvas;
- 110.1. *EKK 6423 „Izdevumi brīvprātīgo iniciatīvu izpildei”* uzskaitīt maksājumus iedzīvotājiem, kas saistīti ar pašvaldību iedzīvotāju, sociālo grupu interesēs brīvprātīgi īstenotajām iniciatīvām ikvienā jautājumā saskaņā ar pašvaldību saistošajiem noteikumiem, ja tas nav Saeimas, Ministru kabineta, ministriju, citu valsts pārvaldes iestāžu, tiesas vai citu pašvaldību kompetencē vai arī ja šāda darbība nav aizliegta ar normatīvo aktu.

¹⁵⁷ Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācija (Organisation for Economic Co-operation and Development).

¹⁵⁸ Starptautiskās finanšu korporācijas un Daudzpusēju investīciju garantiju aģentūra.

¹⁵⁹ Ministru kabineta 06.04.2010. noteikumu Nr.338 „Noteikumi par valsts statistikas pārskatiem sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības jomā” 2.pielikums „Pārskats par sociālajiem pakalpojumiem un sociālo palīdzību _____ novada/republikas pilsētas pašvaldībā ____ .gadā”.

¹⁶⁰ Ministru kabineta 06.04.2010. noteikumi Nr.338 „Noteikumi par valsts statistikas pārskatiem sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības jomā”.

¹⁶¹ Ministru kabineta 27.12.2005. noteikumi Nr.1031 „Noteikumi par budžetu izdevumu klasifikāciju atbilstoši ekonomiskajām kategorijām”.

111. Revīzijā ir konstatēts, ka Jelgavas pilsētas pašvaldība tās materiālās palīdzības pabalstus – pabalstu iedzīvotājiem, kuri sasnieguši 100 gadu vecumu, vienreizēju pabalstu ģimenēm bērna piedzimšanas gadījumā, pabalstu transporta izdevumiem trīnīšiem, pabalstu bērna invalīda ar smagiem funkcionāliem traucējumiem aprūpei, kas saskaņā ar pašvaldības saistošajiem noteikumiem¹⁶² tiek piešķirti kā pašvaldības brīvprātīgā iniciatīva autonomu funkciju izpildē, 63 488,54 EUR apmērā ir uzskaitījusi *EKK 6299 „Pārējie klasifikācijā neminētie no valsts un pašvaldību budžeta veiktie maksājumi iedzīvotājiem naudā”*, lai gan atbilstoši Ministru kabineta noteikumiem tie bija jāuzskaita *EKK 6423 „Izdevumi brīvprātīgo iniciatīvu izpildei”*.

Secinājums

112. Jelgavas pilsētas pašvaldības pārskatus par budžeta izpildi (uzskaitītos izdevumus pa pabalstu veidiem) nevar izmantot pilnīgas pārlicības gūšanai par faktiski izmaksāto sociālo pabalstu apmēru, jo Jelgavas pilsētas pašvaldībā pabalstu uzskaitē netiek ievērota Ministru kabineta noteikumos¹⁶³ paredzētā izdevumu ekonomiskā klasifikācija, tāpēc 2013.gadā izdevumi *EKK 6299 „Pārējie klasifikācijā neminētie no valsts un pašvaldību budžeta veiktie maksājumi iedzīvotājiem naudā”* ir uzskaitīti par 63 488,54 EUR lielākā apmērā.

Ieteikums

113. Lai nodrošinātu, ka Jelgavas pilsētas pašvaldības pārskati par budžeta izpildi sniedz patiesu informāciju par faktiski izmaksāto sociālo pabalstu apmēru, Jelgavas pilsētas pašvaldībai pabalstu uzskaitē ievērot Ministru kabineta noteikumos¹⁶⁴ paredzēto izdevumu ekonomisko klasifikāciju.

Revīzijas grupas vadītāja,
vecākā valsts revidente

Aiga Villa

Revīzijas grupa:
valsts revidente – juriste

Baiba Skara

valsts revidente

Ineta Freidenfelde

valsts revidente

Anda Grauduma

valsts revidente

Loreta Boļševiča

valsts revidente

Olga Buivide

informācijas sistēmu auditore

Līga Nagle

informācijas sistēmu auditors

Jānis Silinieks

¹⁶² Jelgavas pilsētas domes 29.11.2012. saistošie noteikumi Nr.12-26 „Jelgavas pilsētas pašvaldības pabalstu piešķiršanas noteikumi” (spēkā no 09.01.2013.).

¹⁶³ Ministru kabineta 27.12.2005. noteikumu Nr.1031 „Noteikumi par budžetu izdevumu klasifikāciju atbilstoši ekonomiskajām kategorijām” pielikums.

¹⁶⁴ Ministru kabineta 27.12.2005. noteikumu Nr.1031 „Noteikumi par budžetu izdevumu klasifikāciju atbilstoši ekonomiskajām kategorijām” pielikums.

SASKAŅOTS
Sektora vadītāja

Ieva Pīpiķe

SASKAŅOTS
Departamenta direktore

Inga Vārava